

บทที่ ๓

ภาพสะท้อนของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทในวรรณกรรมของกิมหลัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทในวรรณกรรมของกิมหลัน ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ สภาพความเป็นอยู่

๓.๑.๑ ที่อยู่อาศัย

๓.๑.๒ การทำมาหากิน

๓.๑.๒.๑ การค้าขาย

๓.๑.๒.๒ การรับจ้าง

๓.๑.๒.๓ การเลี้ยงสัตว์

๓.๒ สถานะทางเพศ

๓.๒.๑ ทรรศนะเกี่ยวกับบุตร

๓.๒.๑.๑ จำนวนของบุตร

๓.๒.๑.๒ เพศของบุตร

๓.๒.๒ ฐานะของเพศ

๓.๒.๓ ตำแหน่งหน้าที่ของสะใภ้จีน

๓.๒.๔ การศึกษาสำหรับผู้หญิง

๓.๓ วัฒนธรรม และประเพณี

๓.๓.๑ การแต่งงาน

๓.๓.๑.๑ แต่งงานเร็ว

๓.๓.๑.๒ เงื่อนไขการเลือกคู่ครอง

๓.๓.๒ เทศกาลตรุษจีน

๓.๓.๓ การดื่มชา

๓.๔ นิสัย

๓.๔.๑ ขยัน

๓.๔.๒ ประหยัด

๓.๔.๓ กตัญญูกตเวที

๓.๔.๔ ชื่อสตัคส์สุจริต

๓.๔.๕ อคทน

๓.๑ สภาพความเป็นอยู่

๓.๑.๑ ที่อยู่อาศัย

ในยุคสมัยที่คนจีนได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย พวกคนจีนเหล่านี้ส่วนมากได้อพยพเข้ามาและอาศัยอยู่ในประเทศเพื่อลี้ภัย คนจีนเหล่านี้ส่วนมากมีชีวิตอันยากจนและยากลำบาก โดยเฉพาะเมื่อมาสู่ประเทศไทยในครั้งแรก ได้พบปัญหามากมาย ความยากจนและยากลำบากจึงเป็นสิ่งที่ต้องเผชิญอย่างกล้าหาญสำหรับคนจีนเหล่านี้ ภายหลังจากมีลูกหลานเป็นคนไทยเชื้อสายจีนแล้วครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนส่วนมากยังหลีกเลี่ยงความยากจน และยากลำบากไปไม่ได้ โดยเฉพาะคนไทยเชื้อสายจีนชนบท

นวนิยายเรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงพ่อแม่ของกิมหลั่นอาศัยอยู่บ้านที่โกนุ่ยยกให้อยู่ บ้านหลังนี้ เป็นบ้านที่ไม่ใหญ่โต มีแต่ที่นอนและที่เก็บของ ส่วนใต้ถุนนั้นยังมีรอยขี้ไก่มากมาย บ่อน้ำ และห้องน้ำห่างจากบ้านมาก ดังตัวอย่าง

เรือนหลังที่โกนุ่ยให้อยู่หลังนี้ ไม่ใหญ่โตนัก ปลูกแบบโรงเรือนยกพื้น สูงสัก ๑ เมตร มีทางเดินอยู่ตรงกลางสองข้างเป็นที่นอนที่เก็บของ ส่วนใต้ถุนนั้นยังมีรอยขี้ไก่ยังไม่แห้งดี ไม่มีห้องหับสำหรับเก็บข้าวของมิดชิด คือโล่งไปทั้งหมด มีบ่อน้ำใสตั้งอยู่บ่อหนึ่งห่างจากตัวเรือนสัก ๑๐๐ เมตร และมีห้องสำหรับอาบน้ำอยู่ห่างจากบ่อสัก ๒๐ ก้าว

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๒๕)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีชีวิตอย่างยากจนและยากลำบาก จึงไม่มีเงินทองซื้อบ้านเรือนของตัวเอง หรือเช่าห้องใหญ่โตดี ๆ อยู่ ต้องอาศัยอยู่ในห้องที่เพื่อนยกให้อยู่ เป็นห้องที่ทั้งเล็กและแคบ มีสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี และไม่สะดวก แสดงให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนชนบทส่วนมากมีชีวิตยากลำบาก

นวนิยายเรื่อง ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงแม่ของกู่เจ็บบใช้ไต้ป่วย ต้องเข้าโรงพยาบาล ผ่าตัดลิ้นหัวใจรั่ว ถ้าไม่ผ่าตัดจะตายภายใน ๖ เดือน ค่าผ่าตัดต้องใช้เงินประมาณ ๑ หมื่นบาท แต่เงินของแม่กู่ที่มีอยู่ไม่พอจ่ายค่าผ่าตัด จึงเอาอะไรไปจำนำซึ่งไม่มีใครรับจำนำ และกู่จึงต้องหาเงินไปจ่ายค่าโรงพยาบาล กู่ไปปรึกษากับนายจ้างเธอ นายจ้างเธอจะให้เบิกเงินเดือนล่วงหน้าไปก่อน ๓ เดือน แต่

ก็ยังไม่พอจ่ายค่าผ่าตัด สุดท้ายภูึกคิดว่าจะไปขายตัวให้หัวหน้าช่อง จะได้เอาเงินไปช่วยชีวิตแม่ ดังตัวอย่าง

วันหนึ่งต่อมา น.ส.ภู เล่าให้ฉันกับพี่เล็กฟังทั้งน้ำตาตลอดเช้าว่า เมื่อก่อนนี้พี่ชายมาส่งข่าวว่าแม่ต้องเข้าโรงพยาบาลผ่าตัดคลื่นหัวใจรั่ว หากไม่ผ่าตัดจะตายภายใน ๖ เดือน และต้องใช้เงินประมาณ ๑ หมื่นบาท แต่ตอนนี้แม่มีอยู่ประมาณ ๓ พันบาทเท่านั้น จะเอาที่ไรไปจํานำใครเขาก็ไม่รับ จะขายก็เป็นที่ดินป่าสงวนจึงมาบอกให้เธอหาเงินไปสมทบค่าใช้จ่าย เธอได้ปรึกษากับนายจ้างเธอแล้ว นายจ้างจะให้เบิกเงินเดือนล่วงหน้าไปก่อน ๓ เดือน ก็ยังไม่พออยู่ดี มีทางเดียวที่เพิ่งคิดออกตอนเช้าวันนี้ว่าจะไปขายตัวให้หัวหน้าช่องสัก ๒๐ วัน ๒๐ คืน เอาเงินไปช่วยชีวิตแม่

(ลูกสาวเจ้าบ้านนอก. ๒๕๓๘ : ๑๒๑-๑๒๒)

จากตัวอย่างจะเห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีชีวิตอย่างยากจนและยากลำบาก เมื่อคนในครอบครัวเจ็บไข้ได้ป่วยต้องการเงินรักษา แต่ด้วยความยากจนและยากลำบาก เงินที่มีอยู่จึงไม่พอจ่ายค่ารักษา ต้องไปยืมคนอื่น และลำบากถึงขนาดคิดจะไปขายตัวให้หัวหน้าช่อง จะได้เอาเงินไปช่วยชีวิตคนในครอบครัวที่เจ็บป่วย แสดงให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนชนบทส่วนมากมีชีวิตอย่างยากจนและยากลำบากทุกวิถีทาง

นวนิยายเรื่อง เจ้าปลานลาว กล่าวถึงกิมหลั่นเมื่อมีอายุ ๑๓ ปี เรียนจบ ป.๔ ญาติส่งเธอไปทำงานเป็นลูกจ้างร้านอาหาร แต่เจ้าแก่พยายามเข้าหากิมหลั่น พ่อของกิมหลั่นจึงรับเธอกลับมาอยู่บ้านได้หนึ่งปี ญาติคนหนึ่งจึงมาขออนุญาตพ่อของกิมหลั่น เพื่อพากิมหลั่นไปทำงานบ้านที่กรุงเทพฯ กิมหลั่นจึงได้อยู่กับเจ้าแก่ ตั้งแต่อายุ ๑๕ ปี จนถึงอายุ ๒๘ ปี ต้องทำงานทุกอย่างตั้งแต่เช้าถึงมืดถึงจะได้นอน และต้องระวังเรื่องการใช้จ่ายเงินเพราะเป็นลูกจ้างมีรายได้น้อย ดังตัวอย่าง

เมื่อฉันอายุ ๑๓ ปี เรียนจบ ป.๔ ญาติส่งฉันเข้ามาทำงานครั้งแรกเป็นลูกจ้างร้านอาหารได้ ๖ เดือน ถูกเจ้าแก่พยายามเข้าหาฉันรู้ตัวเลยรอดมาได้ ฉันเขียนจดหมายบอกเตี้ย เตี้ยมารับฉันกลับบ้าน อยู่บ้านเฉย ๆ ได้ปีหนึ่ง ญาติขออนุญาตจากเตี้ย พาฉันเข้ามาทำงานบ้านที่กรุงเทพฯ อีก โดยคราวนี้รับรองว่าเจ้าแก่จะไม่เข้าหาอีกเด็ดขาด เพราะเป็นญาติกัน ฉันเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ได้ ๒ ปี เตี้ยก็ตาย ฉันเสียใจมาก ฉันเหงาเมื่อไม่มีเตี้ย เตี้ยเป็นทุกอย่างในชีวิตฉัน กว่าจะทำใจได้ก็หลายปี ฉันอยู่กับเจ้าแก่คนนี้ได้ตั้งแต่อายุ ๑๕ ปี จนถึงอายุ ๒๘ ปี ฉัน

ต้องทำงานทุกอย่างตั้งแต่ตี ๕ จนถึง ๕ทุ่ม ถึงได้นอน ฉันสำนึกอยู่เสมอว่าเป็น
ลูกจ้างจึงระวังเรื่องการใช้จ่ายเงิน

(เจ๊กปလာว. ๒๕๕๒ : ๓๔)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีชีวิตอย่างยากจนและยากลำบาก
ลูกหลานเมื่ออายุยังน้อยก็ไม่มีโอกาสเรียนหนังสือต่อ ต้องไปทำงานเป็นลูกจ้างคนอื่น ทำงานทุก
อย่างตั้งแต่เช้าถึงมืด แล้วต้องระวังเรื่องการใช้จ่ายเงินเพราะเป็นลูกจ้างได้ค่าตอบแทนไม่มาก แสดงให้
เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนชนบทส่วนมากมีชีวิตที่ต้องต่อสู้กับความยากจนและยากลำบาก

สารคดีเรื่อง สะใภ้จีน กล่าวถึงพ่อของกิมหลันต้องทำงานหลายอย่างเพื่อเลี้ยงลูก ปกติก็ไม่มี
อาหารดีมีคุณค่าให้กิน เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยก็รักษาอยู่ในโรงพยาบาลหรือคลินิกมีชื่อเสียงไม่ได้ ได้แต่
กินยาต้มหม้อจิ้นหรือไปรักษากับหมอชาวบ้านที่ไม่มีปริญญารับรอง ดังตัวอย่าง

ส่วนเตี้ยของฉันसानแข่ง สุ่มไก่ รับจ้างเผาถ่านเลี้ยงลูกถึง ๔ คน จะได้
กินหมูเห็ดเป็ดไก่ที่หนึ่งก็ถึงวันตรุษจีน ไน้่นละ บางปี เตี้ยของเหมยฟ้า
ครอบครัวไปไหว้เจ้าแม่กวนอิมที่เกาะฮ่องกงหรือตามเมืองต่าง ๆ กลับมาเล่าให้
ฉันฟังแทบลืมหายใจ

ส่วนครอบครัวฉันได้แต่ไหว้ศาลเจ้าแม่ทับทิมกับศาลเจ้าพ่อเขียนชื่อ
อยู่ในหมู่บ้าน เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยก็กินยาต้มหม้อจิ้นหรือไม่กี่หาหมอดีหรือ
หมอยาเร่ไปตามเวรตามกรรม

(สะใภ้จีน. ๒๕๔๔ : ๑)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีชีวิตที่ขัดสนไม่มีเงินทองพอที่จะเลี้ยง
ตัวเอง และครอบครัว และหัวหน้าครอบครัวต้องขยันทำงานหนักเพื่อเลี้ยงลูก ไม่สามารถหาอาหาร
ดี ๆ ให้ลูกกินได้ ไม่สามารถเข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลที่ดีและมีคุณภาพได้

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สภาพความเป็นอยู่ของคนไทยเชื้อสายจีน
ชนบทส่วนมากมีชีวิตที่ขาดแคลนและยากจน ดำเนินชีวิตอย่างยากลำบาก ความยากจนและ
ยากลำบากจึงเป็นสิ่งที่คนไทยเชื้อสายจีนชนบทต้องเผชิญอย่างกล้าหาญและอดทน

๓.๑.๒ การทำมาหากิน

คนไทยเชื้อสายจีนชนบทต่างคนต่างก็มีวิธีการของตนในการทำมาหากินเพื่อที่จะได้มีชีวิต
อยู่รอดต่อไป วิธีการทำมาหากินที่เป็นหลักของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทแบ่งได้เป็น ๓ อาชีพ คือ
การค้าขาย การรับจ้าง และการเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑.๒.๑ การค้าขาย

คนไทยเชื้อสายจีนส่วนมากนิยม อาชีพค้าขาย ทั้งคนไทยเชื้อสายจีนในเมือง และคนไทยเชื้อสายจีนในชนบท นับได้ว่าการค้าขายเป็นอาชีพหลักของคนไทยเชื้อสายจีน เพราะว่าการค้าขายช่วยให้ตั้งตัวและมีฐานะดีขึ้นได้ คนไทยเชื้อสายจีนจะรู้สึกภาคภูมิใจกับอาชีพค้าขาย เช่นเดียวกับคนไทยเชื้อสายจีนชนบทเองดังนี้

นวนิยายเรื่องเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงพ่อของกิมหลั่นอยากเข้ากรุงเทพฯ กับเบ๊เคพงษ์ เพื่อไปค้าขาย แม้ว่าจะไม่เคยทำการค้าขายมาก่อนก็ตาม แต่มีความคิดว่า การค้าขายจะช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นจะได้พ้นไปจากความลำบากยากจนได้ ดังตัวอย่าง

อาเบ๊คนเดิมถามเตี้ยฉั่นว่า จะกลับไปอยู่บ้านหรือไปอยู่เมืองบางกอกกับเบ๊เคพงษ์กันแน่ เตี้ยฉั่นบอกว่าคิดว่าจะเข้าเมืองบางกอกกับเบ๊เคพงษ์ก่อนเพื่อมีลู่ทางค้าขายกับเขาบ้าง ถึงจะเป็นการเสี่ยงก็ต้องลองดูเผื่อจะมีฐานะดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตระกูลของเตี้ยยังไม่มีการเป็นพ่อค้ากันสักคน ถ้าโชคไม่เข้าข้าง ก็ต้องกลับไปอยู่บ้านนอกเหมือนเดิม และปลุกฝักเลี้ยงหมูตามอาชีพเก่าที่ถนัด

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๑๐๘)

จากตัวอย่างจะเห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนชนบทที่ไม่มีประสบการณ์และความชำนาญในการค้าขายมาก่อนก็สนใจอยากประกอบอาชีพค้าขายด้วย เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีความคิดว่าการค้าขายจะทำให้ฐานะดีขึ้นได้ แสดงให้เห็นว่าการค้าขายเป็นวิธีการทำมาหากินส่วนหนึ่งสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนชนบท

นวนิยายเรื่อง ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงกั้งบู๊เล่าให้กิมหลั่นฟังว่า คนจีนส่วนหนึ่งที่จากประเทศจีนมาเป็นเจ้าตัวอยู่ประเทศไทยจนถึงปัจจุบันนี้ พวกเขาต้องมีฝีมือในการประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ตัดผม ตัดเสื้อผ้า ทำอาหาร ฯลฯ พวกเขาเข้าสู่ประเทศไทยก็นิยมเปิดร้าน เช่น ร้านตัดผม ร้านตัดเสื้อผ้า ร้านอาหาร เป็นต้น และกั้งบู๊ทราบวกิมหลั่นอยากเป็นเจ้าของร้านเสริมสวยหรือร้านตัดเย็บเสื้อผ้า เขาเสนอกิมหลั่นว่า ถ้าเป็นไม่ได้ก็เป็นเจ้าของร้านขายของชำก็ได้ ซึ่งการเปิดร้านอะไรก็ตาม ก็คือการค้าขายทั้งสิ้น ดังตัวอย่าง

อ๊วเคยเล่าให้ลื้อฟิงแล้วไซ้ใหม่ว่า คนจีนบางคนจากเมืองจีนมาเป็นเจ้าตัวอยู่เมืองไทยทุกวันนี้มีมีดสามเล่มกับเสื้อผืนหมอนใบเท่านั้น มีดสามเล่มคือมีดตัดผมตัดผ้ากับมีดทำครัวเปิดร้านอาหารนั้น และลื้อเคยบอกว่าอยาก

เป็นเจ้าของร้านเสริมสวยหรือร้านตัดเย็บเสื้อผ้าไหม ถ้าเป็นไปได้ก็เป็น
เจ้าของร้านชำ ขายมันทุกอย่างกระทั่งเหล้ายาเหล้าโรงและของกิน

(ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก. ๒๕๓๘ : ๑๕)

จากตัวอย่างจะเห็นว่าคนจีนส่วนหนึ่งที่จากเมืองจีนมาอยู่เมืองไทย พวกเขามีฝีมือใน
การประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ตัดผม ตัดเย็บเสื้อผ้า ทำอาหาร พวกเขานิยมเปิดร้านทำ
การค้าขาย หรือทำธุรกิจของตัวเอง เช่น เปิดร้านตัดผม ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า และร้านอาหาร เป็นต้น
คนไทยเชื้อสายจีนชนบทที่มีแนวคิดเช่นกันคือ นิยมทำการค้าขาย แสดงให้เห็นว่าการค้าขายและ
การทำธุรกิจของตัวเองเป็นวิธีการทำมาหากินอย่างหนึ่งสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนชนบท

นวนิยายเรื่อง เจ๊กปนลาว กล่าวถึงเมื่อปี ๒๕๒๒ กิมหลั่นได้ย้ายบ้านจากซอยทีวี ไปอยู่
ซอยจรัญ คือบ้านที่หลานเขยซื้อให้ กิมหลั่นอยู่ร่วมกับพี่ชายและหลาน หลานสาวเธอเปิดร้านรับจ้าง
ตัดเสื้อผ้า ส่วนกิมหลั่นเปิดร้านเสริมสวย และพี่ชายเธอทำงานซ่อมรถ ดังตัวอย่าง

เมื่อปี ๒๕๒๒ ฉันย้ายบ้านจากซอยทีวี มาอยู่ซอยจรัญ หลานเขยซื้อ
ตึกแถวให้ฉันและหลาน ๆ มาอยู่ร่วมกัน ตึกแถวที่ฉันอยู่ลึกประมาณ ๑๐๐
เมตร ฉันอยู่ร่วมกับพี่ชายและหลาน หลานสาวเปิดร้านรับจ้างตัดเสื้อผ้า ส่วน
ฉันเปิดร้านเสริมสวย พี่ชายทำงานซ่อมรถ เมื่อปี ๒๕๒๒ ซอยจรัญยังเป็นป่า
ไม่มีบ้านคนอาศัยอยู่ไม่มากนัก เดินจากปากซอยเข้าไปสวนกล้วยไม้ ถัดจาก
สวนกล้วยไม้จะเป็นตึกแถวมีอยู่ประมาณ ๒๐ ห้อง ทางขวามือถัดจากโรงแรม
มิโรงกลิ้งอยู่หนึ่งหลัง ถัดจากโรงกลิ้งเป็นบ้านส่วนตัว และมีตึกแถวกำลัง
ก่อสร้างอยู่ บ้านฉันอยู่ตรงข้ามกับตึกแถวที่กำลังก่อสร้างอยู่

(เจ๊กปนลาว. ๒๕๕๒ : ๑๗-๑๘)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทเมื่อเข้ามาอยู่ในเมืองยังคงนิยมค้าขายมาก
วิธีการทำมาหากินของพวกเขา คือ เปิดร้านค้า เช่น ร้านตัดเสื้อผ้า ร้านเสริมสวย อยู่ซ่อมรถซึ่งแสดง
ให้เห็นว่าการค้าขายเป็นวิธีการทำมาหากินส่วนหนึ่งสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนชนบท

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทเช่นเดียวกับคนจีนทั่วไปที่ส่วนมาก
นิยมประกอบอาชีพค้าขาย ไม่ว่าจะเป็นการค้าขายสินค้าใหญ่หรือสินค้าเล็ก พวกเขามีความรู้ลึก
ภูมิไต่กับอาชีพค้าขาย เพราะว่าอาชีพค้าขายทำให้พวกเขาตั้งตัวได้ และมีฐานะดีขึ้นได้

๓.๑.๒.๒ การรับจ้าง

นอกจากการค้าขายแล้ว คนไทยเชื้อสายจีนชนบทยังทำมาหากินแบบอื่นด้วย ได้แก่ การรับจ้าง คนไทยเชื้อสายจีนชนบทส่วนหนึ่งที่มีชีวิตยากจนและลำบากมากหรือขาดทุนจากการค้าขายจะไปรับจ้างคนอื่นก่อน เพื่อให้มีเงินเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิต และเก็บเงินเป็นทุนทำการค้าขาย

นวนิยายเรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึง โกงนุ้ยเมื่อมาสู่ประเทศไทยแล้วยังไม่พบญาติพี่น้อง เพราะมีคนจีนอยู่ในกรุงเทพฯ จำนวนมาก เขาจึงไปขอทำงานรับจ้างกับคนจีนคนอื่น ๆ รอให้เก็บเงินได้พอเป็นทุนทำการค้าขายแล้วจึงค่อยเลิกอาชีพรับจ้าง ดังตัวอย่าง

เตี้ยถาม โกงนุ้ยบ้างว่า ถ้า โกงนุ้ยไม่พบญาติพี่น้องจะทำอย่างไร โกงนุ้ยตอบเสียงดังว่า ไม่กลัวสักหน่อย เพราะมีคนจีนอยู่ในเมืองบางกอกนับหมื่นนับแสนคนแล้ว คนอย่างพวกเรานี้จะไปเป็นลูกจ้างเขาที่ไหนเขาก็ไม่รังเกียจ เมื่อเก็บเงินได้พอเป็นทุนทำการค้าขายแล้วจึงค่อยแยกตัวออกไป แล้วแกสอนเตี้ยว่าขอให้จำไว้ให้ดีๆ อันว่าคนของประเทศสยามนั้นชอบสำรวยเอาแต่เที่ยวกิน ร้องรำทำเพลง ไม่มีหัวการค้าขายเหมือนคนจีน ถ้าเตี้ยของฉันทหรือแก่กับพี่ชาย ขยันขันแข็งต้องได้เป็นอาเสี่ยวหรือเต้าแก่สักวันหนึ่ง

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๔)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทไม่รอการช่วยเหลือจากใคร พวกเขาเข้ามาประเทศไทยใหม่ ๆ เขาก็เริ่มงานทันที ด้วยการรับจ้างคนอื่นทำงาน โดยไม่กลัวว่าเป็นงานหนัก งานรับจ้างก็ทำได้เหมือนกัน จากนั้นจึงเก็บเงินเพื่อค้าขายต่อไป แสดงให้เห็นว่าอาชีพรับจ้างก็เป็นวิธีการทำมาหากินอีกอย่างหนึ่งสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนชนบท

นวนิยายเรื่อง ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงกิมหลันไปทำงานเป็นคนใช้ของครอบครัวกุเด ทั้งทำกับข้าว ซักเสื้อผ้า รีดผ้า เป็นต้น เมื่อเวลาเหน็ดเหนื่อย เธอก็คิดอยู่ในใจว่า สักวันหนึ่งต้องหนีจากการเป็นลูกจ้างให้ได้แน่ ๆ ดังตัวอย่าง

ตอนแรกกว่าฉันทจะได้กินข้าวเช้าต้องให้ลูกกุเดกินอิ่มก่อน กินข้าวอิ่มแล้วก็ซักเสื้อผ้าทั้งรีดผ้าของคนทั้งซักไว้...

บางวันเวลาเหน็ดเหนื่อยเมื่อล้ามักถามตัวเองอยู่ในใจว่า ทำไมเราต้องมาเป็นลูกจ้างเขาอยู่อย่างนี้หนอ เมื่อไหร่เราจะได้เลิกเป็นคนใช้เขาเสียที สักวันหนึ่ง เราต้องหนีจากการเป็นลูกจ้างให้ได้แน่ ๆ เพื่อนหญิงเคยผ่านงานลูกจ้างบ้างหรือเปล่าคะ

(ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก. ๒๕๓๘ : ๑๑๒-๑๑๓)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า ลูกของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทจะไปรับจ้างคนอื่น บางคนไปเป็นคนใช้ทำงานบ้าน ทั้งทำกับข้าว ซักเสื้อผ้า ริดผ้า เป็นต้น ถึงแม้จะไม่อยากเป็นลูกจ้าง อยากหนีจากการเป็นลูกจ้าง แต่พวกเขาจะอดทนทำด้วยความรับผิดชอบและต้องการสะสมเงินเพื่อไปประกอบอาชีพค้าขายต่อไป แสดงให้เห็นว่าอาชีพรับจ้างก็เป็นวิธีการทำมาหากินอีกอย่างหนึ่งสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนชนบท

นวนิยายเรื่อง เจ๊กปนลาว กล่าวถึงกิมหล่น ไปรับจ้างกับเจ้ามือห่วยเถื่อนหลายปีแล้ว เธอต้องทำงานทุกอย่างตั้งแต่เช้าถึงมืดถึงได้นอน เพราะการทำงานเป็นลูกจ้างได้รับเงินเดือนไม่มาก เธอจึงต้องระวางเรื่องการใช้จ่ายด้วย ดังตัวอย่าง

ฉันอยู่กับเจ้าแกคนนี้ตั้งแต่อายุ ๑๕ ปี จนถึงอายุ ๒๘ ปี ฉันต้องทำงานทุกอย่างตั้งแต่ตี ๕ จนถึง ๕ทุ่ม ถึงได้นอน ฉันสำนึกอยู่เสมอว่าเป็นลูกจ้างจึงระวางเรื่องการใช้จ่าย เจ้าแกที่ฉันอยู่ด้วยเป็นเจ้ามือห่วยเถื่อน เขาให้ฉันเก็บห่วยใต้ดินเป็นรายได้พิเศษนอกเหนือจากเงินเดือน ซึ่งฉันจะมีรายได้ทั้งเดือนละ ๓๐๐๐ บาท

(เจ๊กปนลาว. ๒๕๕๒ : ๓๔)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทที่อยากจนจะไปรับจ้างคนอื่นตั้งแต่อายุน้อย พวกเขาต้องทำงานหนักทำทุกอย่างตั้งแต่เช้าถึงมืดถึงได้นอน ได้เงินเดือนไม่มาก จึงใช้เงินอย่างตามใจไม่ได้ และยังหารายได้พิเศษ แม้จะเป็นงานไม่สุจริตก็ตาม แสดงให้เห็นว่าอาชีพรับจ้างก็เป็นวิธีการทำมาหากินอีกอย่างหนึ่งสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนชนบท

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทส่วนหนึ่งที่มีชีวิตยากจนและยากลำบากมาก รวมถึงคนที่ขาดทุนจากการค้าขาย จะไปรับจ้างทำงาน เพื่อจะมีเงินเป็นค่าใช้จ่ายและเก็บเงินเป็นทุนทำการค้าขาย การรับจ้างจึงเป็นวิธีการทำมาหากินที่ไร้แรงงานแลกเงิน เป็นอาชีพอีกอย่างหนึ่งของคนไทยเชื้อสายจีนชนบท แต่เขาไม่ได้คิดที่จะทำเป็นอาชีพถาวรไปตลอดชีวิต

๓.๑.๒.๓ การเลี้ยงสัตว์

ในชนบทที่มีพื้นที่กว้างใหญ่กว่าพื้นที่ในเมือง คนไทยเชื้อสายจีนชนบทส่วนหนึ่งนอกจากจะทำการค้าขาย หรือไปรับจ้าง แล้วยังเลี้ยงสัตว์อยู่ในบ้านเพื่อขายและไว้กินด้วย อีกทั้งคนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีนิสัยประหยัด เศษอาหารที่เหลือก็ให้สัตว์ที่เลี้ยงกินเป็นการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ไม่สิ้นเปลืองเงินทอง นอกจากนี้การเลี้ยงสัตว์เพื่อขายยังช่วยเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว และช่วยปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น สัตว์ที่เลี้ยงส่วนมาก คือ หมู ไก่ และเป็ด

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงพ่อของกิมหลันนำเงินไปลงทุนซื้อลูกหมูมาเลี้ยง ไว้ขาย เพื่อจะได้มีเงินเพียงพอที่จะลงทุนค้าขายต่อไป ดังตัวอย่าง

ปีหนึ่งต่อมาช่วงฉันอายุได้ ๘ ขวบ เตี่ยให้เจ๊กิมลั้งหยุดหาบขนมขาย เนื่องจากว่าเตี่ยเอาเงินที่มีอยู่ลงทุนซื้อลูกหมูมาเลี้ยง ๑๐ ตัว ฉันถามเตี่ยว่าทำไมไม่เปิดร้านขายของชำเหมือนคนอื่น เตี่ยอธิบายว่าเตี่ยไม่มีหัวในทางค้าขาย ไม่รู้ว่าอะไรจะเอาของอะไรบ้างมาขายได้มาก ๆ ถ้าอยากจะเปิดร้านขายของจริง ๆ ละก็เอาไว้ให้ได้เงินเยอะ ๆ จากการขายหมูเสียก่อน

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๔๘)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า การทำมาหากินอีกอย่างหนึ่งของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทคือเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู ฯลฯ เพราะในชนบทมีพื้นที่กว้างใหญ่เอื้อต่อการเลี้ยงสัตว์ คนไทยเชื้อสายจีนชนบทจึงนำเงินที่มีอยู่ลงทุนซื้อลูกหมูมาเลี้ยง เพื่อจะได้มีเงินเป็นค่าใช้จ่าย และเก็บเงินเป็นทุนทำการค้าขายด้วย

นวนิยาย เรื่อง ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงกิมหลันที่ซื้อที่ดิน ๑ ไร่ครึ่ง จ้างคนก่อสร้างเล้าไก่ เพราะเธอตัดสินใจเลี้ยงไก่พันธุ์ ช่วงแรกเธอได้ซื้อลูกไก่พันธุ์มา ๕,๐๐๐ ตัวเป็นการทดลองก่อน ดังตัวอย่าง

ในที่สุดฉันตัดสินใจเลี้ยงไก่พันธุ์คะ ช่วงนี้ตามทุ่งนาหลายแห่งมีคินนิยมเลี้ยงไก่ของบริษัทแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ แยกสาขามาตามชนบท ฉันซื้อที่ดิน ๑ ไร่ครึ่ง ห่างจากถนนใหญ่ ๒ กิโลเมตรและห่างจากบ้านฉันสัก ๓ กิโลเมตรเศษ เทียบดูแบบอย่างจากฟาร์มเลี้ยงไก่แล้วจ้างคนก่อสร้างเล้าไก่อย่างเร่งด่วน ต่อจากนั้นก็ลงทุนอีกหลายอย่าง เช่น ปลูกห้องพักอยู่ในบริเวณเล้าไก่ ซื้อลวดตาข่ายมาขึงกั้นบริเวณและขุดสระน้ำไว้ใกล้เล้าไก่เหล่านี้แหละ ... ช่วงแรกนี้ซื้อลูกไก่พันธุ์มา ๕,๐๐๐ ตัวเป็นการนำร่องทดลอง ซื้อตะเกียงรั้วและน้ำมันก๊าดมาตุ๋นไว้เป็น โหลป๊ีบ อีก ๓ อย่างที่จำเป็นในการเลี้ยงไก่คือ อาหารยารักษาโรคไ้กับเครื่องสูบน้ำยี่ห้อ “เอลมา” คะ

(ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก. ๒๕๓๘ : ๑๖๓)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า การทำมาหากินอีกอย่างหนึ่งสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนชนบทคือการเลี้ยงไก่พันธุ์ เพราะในชนบทมีพื้นที่กว้างใหญ่สะดวกในการเลี้ยงสัตว์ คนไทยเชื้อสายจีนชนบทจึงซื้อที่ดินมาเลี้ยงสัตว์ เพราะว่าการเลี้ยงสัตว์จะช่วยเพิ่มรายได้และมีเงินเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กปนลาว กล่าวถึงกิมหลันที่ไปเป็นลูกจ้าง เมื่อเก็บเงินได้มากแล้ว เธออยากลาออกจากการเป็นลูกจ้าง พี่สาวเธอได้แนะนำว่าน่าจะเอาเงินก้อนที่เก็บไว้ไปเลี้ยงสัตว์ อย่างเปิด ไก่

หมู จะได้มีรายได้ขึ้นมา สุกท้าย ก็ล้มลงก็ตัดสินใจเลี้ยงสัตว์ จึงขอลาออกจากการเป็นลูกจ้าง ดังตัวอย่าง

เมื่อมีเงินเก็บมากฉันคิดลาออกจากการเป็นลูกจ้าง จึงปรึกษาพี่สาว พี่สาวว่าจะทำอะไรดี พี่สาวแนะนำว่าน่าจะเอาเงินก้อนที่เก็บไว้ไปซื้อที่ดินที่ เกาะขนุนบ้านเกิดของฉันไว้สำหรับเลี้ยงเป็ด ไก่ หมู ให้มีรายได้ขึ้นมา สมัย เด็ก ๆ ครอบครัวฉันเลี้ยงเป็ด ไก่ หมู เป็นอาชีพอยู่แล้ว ฉันตัดสินใจซื้อที่ดิน ๑ ไร่ สร้างเล้าไก่ซี พี ขุดบ่อปลา ส่วนบ้านฉันเมื่อเราไปอยู่แล้วค่อยปลูก ฉันทำตามคำแนะนำของพี่สาวจึงขอลาออกจากการเป็นลูกจ้าง แต่ก็ไม่ยอมให้ฉัน ลาออกบอกว่ายินดีจะเลี้ยง ไปจนตาย ฉันบอกเธอก่อนว่า ฉันอยากเห็น โลกภายนอกบ้าง อยากเที่ยว อยากรวย และข้อสำคัญฉันอยากเป็นเล้าไก่เองบ้าง ในที่สุดเธอก็ยอมให้ฉันลาออก

(เจ๊กปณลาว. ๒๕๕๒ : ๓๕)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า การทำมาหากินอีกอย่างหนึ่งสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนชนบทคือ การเลี้ยงสัตว์ประเภทเป็ด ไก่ หมู จะได้มีรายได้และร่ำรวยได้ คนไทยเชื้อสายจีนชนบทอยากเป็น เล้าไก่เองบ้าง จึงลาออกจากการเป็นลูกจ้าง ไม่อยากเป็นลูกจ้างตลอดชีวิต

สารคดี เรื่อง สะใภ้จีน กล่าวถึงพ่อแม่ของหมวยปลูกผักไว้กินและเลี้ยงไก่เป็ด หมวยเป็น ผู้ออกเงินค่าสร้างเล้า การเลี้ยงไก่ และเป็ดนั้น เลี้ยงไว้เพื่อกินและขายด้วย ดังตัวอย่าง

“เดียวกับแม่ก็ยังปลูกผักไว้กินและเลี้ยงไก่เป็ด มีเล้าไก่เป็ดก็เงินของฉัน นี้แหละ เดียวกับน้องชายเจ้แก้วไปซื้อไม้และจากมาปลูกเป็นสองชั้น ชั้นบนเป็นที่ไก่อยู่ข้างล่างเป็นของเป็ด เวลามันไข่ก็ได้กินและขายบ้าง ถึงวันตรุษจีนก็ได้ ไก่เป็ดที่เลี้ยงไว้นี้แหละทำเช่นไหว้...”

(สะใภ้จีน. ๒๕๔๔ : ๑๘)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า การทำมาหากินอีกอย่างหนึ่งสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนชนบทคือ การเลี้ยงไก่เป็ด ซึ่งคนทั้งครอบครัวมีส่วนร่วมในการเลี้ยงสัตว์ โดยเลี้ยงไว้เป็นอาหารสำหรับ ครอบครัว และเลี้ยงไว้ขายทำให้ทั้งครอบครัวมีรายได้เพิ่มมากขึ้น การเลี้ยงสัตว์จึงเป็นอาชีพที่สร้าง รายได้หลักให้ครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนชนบท

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทส่วนหนึ่งเลี้ยงสัตว์ในบ้าน ประเภท หมู ไก่ และเป็ด เพื่อช่วยหารายได้และมีเงินเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว ช่วยปรับปรุงชีวิต ความเป็นอยู่ของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทให้ดีขึ้น คนไทยเชื้อสายจีนชนบทเลี้ยงสัตว์เพื่อกินและ ขายด้วย

จากการวิเคราะห์แนวคิดด้านการทำมาหากิน สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทต่างคนต่างก็มีวิธีการของตนในการทำมาหากินเพื่อที่จะได้ให้ชีวิตก้าวหน้าต่อไป คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีวิธีการทำมาหากินหลาย ๆ อย่าง แต่การทำมาหากินที่เป็นหลักมีสามอย่าง คือ การค้าขาย การรับจ้าง และการเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะทางการค้าขาย คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมทำการค้าขายมาก

๓.๒ สถานะทางเพศ

๓.๒.๑ ทรรศนะเกี่ยวกับบุตร

คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมมีลูกหลานจำนวนมาก และต้องการมีลูกชายมากกว่าลูกสาวเพื่อสืบตระกูล วรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนชนบทของกิมหลันได้เสนอทรรศนะเกี่ยวกับบุตรซึ่งผลการวิเคราะห์แบ่งได้เป็นสองส่วน คือ จำนวนของบุตร และเพศของลูกหลาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๒.๑.๑ จำนวนของบุตร

ครอบครัวจีนสมัยก่อนนิยมมีลูกหลานจำนวนมากเพื่อสืบตระกูล และให้ช่วยกันทำมาหากินหรือแบ่งเบางานของครอบครัว การมีลูกหลานจำนวนมากจึงถือเป็นมงคลและเป็นความโชคดีสำหรับครอบครัว จำนวนลูกหลานยิ่งมากก็ถือว่าเป็นมงคลและโชคดีมากขึ้น ทำให้ครอบครัวและแซ่เดียวกันมีขนาดใหญ่ขึ้น ทุกคนในครอบครัวหรือแซ่เดียวกันจะได้พึ่งพาอาศัยกัน จะได้ไม่ถูกคนอื่นรังแก แม้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนเป็นกลุ่มคนที่ย้ายมาสู่ประเทศไทยแล้ว หลายปีผ่านไปแล้วพวกเขายังไม่ได้ตัดทิ้งความคิดนี้ ไม่ว่าจะเป็นคนไทยเชื้อสายจีนในเมืองหรือคนไทยเชื้อสายจีนชนบทยังรักษาความคิดที่ต้องมีลูกหลานจำนวนมากไว้อยู่ จำนวนลูกหลานปกติเป็น ๔ คน ๕ คน หรือมากกว่า ๕ คน

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงพ่อแม่ของกิมหลันมีลูกห้าคน แต่ลูกคนที่สี่เสียชีวิตไปก่อน และลูกคนที่ห้าตายในท้องแม่ เพราะแม่กิมหลันทำงานหนักจนต้องแท้งลูกในเดือนที่เจ็ด พ่อกิมหลันอยากได้ลูกเพิ่มขึ้นอีก จึงหายาบำรุงมาให้แม่กิมหลันกิน เพื่อให้แข็งแรงจะได้มีลูกได้อีกดังตัวอย่าง

ลูกชายคนที่สามนี้เตี้ยตั้งชื่อว่า “เต็กชายสาย” จีโรก่อนแอกกว่าที่ทั้งสองแล้วยังร้องไห้เสียดังกว่า... แล้ววันหนึ่งต่อมาแม่ได้ลูกชายเสียอีก แต่เด็กคนนี้ไม่มีวาสนาจะได้อยู่ใช้ชีวิตกับพี่ ๆ เสียแล้ว... เตี้ยเล่าอีกว่าหลังจากลูกคนที่ ๔ ตายจากไป เตี้ยกับเด็กหญิงกิมตั้งต้องทำงานหนักขึ้นอีก เพราะแม่ตรอมใจ

กับกินข้าวไม่ได้จนผอมแห้งแรงน้อย... ลูกคนที่ห้านี้ไม่ได้ออกมามองดูโลกเหมือนลูกคนที่สี่ เนื่องจากว่าแม่ทำงานหนักจนต้องแต่งลูกในเดือนที่เจ็ด เมื่อแต่งแล้วต้องพักผ่อนหรือทำงานแบบเบา ๆ ลูกสามคนที่พ่อช่วยงานได้ก็มีแต่เด็กหญิงกิมลิ่งคนเดียวเท่านั้น เตี้ยเล่าให้ฟังว่า อยากได้ลูกเจ็ดแปดคนจึงจะหายาสุขภาพมาให้แม่กิน

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๓๒-๓๕)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทต้องการมีลูกจำนวนมาก แม้ว่าจะมีชีวิตยากจนและยากลำบาก แต่ก็ไม่ได้ล้มเลิกความคิดที่จะมีลูกหลานจำนวนมาก หรือแม้ว่าสุขภาพแม่จะไม่แข็งแรงพอที่จะมีลูกได้อีก พ่อก็จะพยายามทำให้แม่มีลูกเพิ่มอีกตามที่ต้องการให้มากขึ้น

นวนิยาย เรื่อง ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงครอบครัวของกิมเอ็งมีลูกทั้งหมด ๔ คน กิมเอ็งเป็นคนโต ยังมีน้องชายหญิงอีก ๓ คน กำลังเรียนอยู่ ร.ร. ชั้นประถมศึกษา น้องยังอายุน้อย เธอจึงต้องออกไปทำงานช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัว โดยไปรับจ้างทำงานเลี้ยงลูกและซักเสื้อผ้าให้นายจ้างของร้านขายเจ้าของชำ ดังตัวอย่าง

วันหนึ่งต่อมาฉัน ได้เพื่อนคุยกันอีกคนหนึ่ง เป็นลูกสาวจีนไหหลำ เธอชื่อว่ากิมเอ็งมาจากอำเภอรัฐประเทศจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งฉันเคยไปอยู่กับเคตอนเคไปเป็นก๊วกที่โรงเลื่อยกะ เธออายุ ๒๒ ปี รูปร่างผอมแห้งนมแบบทรงไข่ดาว ทำงานเลี้ยงลูกและซักเสื้อผ้าให้นายจ้างของร้านขายของชำอยู่ห่างร้านฉันสัก ๓๐๐ เมตร เธอมักอุ้มเด็กมาคุยกับฉันตอนบ่าย บางครั้งซื้อขนมกล้วยแขกมานั่งกินร่วมกันกับพี่บัวด้วย เธอเล่าว่า เตี้ยเป็นกสิกรับจ้างอยู่ลดาบดอร์รัฐประเทศ มีน้องชายหญิง ๓ คน กำลังเรียนอยู่ ร.ร. ชั้นประถม ส่วนแม่ทำงานมก๊วยซ่ายขายในตลาดออร์รัฐประเทศนั้นแหละ ปลูกเรือแพกอยู่ในที่ริมสะพานห่างจากอำเภอสัก ๖ กิโลเมตร ครอบครัวของเธอเคยเลี้ยงหมูแต่ขาดทุนยุบยับเลยยอมแพ้ ถ้านายจ้างไม่ขึ้นเงินเดือนให้เป็น ๔๐๐ บาทในปีหน้าคงลาออกไปขายขนมช่วยแม่แน่ ๆ

(ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก. ๒๕๓๘ : ๓๒)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมมีลูกจำนวนมาก แม้ว่าครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีชีวิตยากจนและยากลำบาก พ่อเป็นกสิกรับจ้าง แม่ขายขนมก๊วยซ่าย ลูกคนโตต้องออกไปทำงานช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว แต่ในครอบครัวที่ยากจนและยากลำบากก็ยังคงเลี้ยงลูกทั้ง ๔ คน เป็นลูกจำนวนไม่น้อย แสดงให้เห็นว่าครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมมีลูกหลานจำนวนมาก

สารคดี เรื่อง สะใภ้จีน กล่าวถึงพ่อของเจ้าหมวยเสียชีวิตไปเพราะโรคไตกำเริบ แม่ของเธอก็ตรอมใจจนป่วยไข้ต้องเข้าโรงพยาบาลทุกเดือน แม่ของเจ้าหมวยเห็นว่าคงไม่มีวาสนาอยู่กับลูกต่อไปนานปี จึงจัดแจงแบ่งสมบัติให้ลูก ๔ คน ดังตัวอย่าง

“แม่กับพี่ชายไปเป็นเพื่อนเตี้ยที่เมืองกวางเจาจะ เงินหนึ่งล้านกับสามแสนบาทเหมือนเอาไปทิ้งทะเล แม่กับพี่ชายนั้น ได้แต่ศพเตี้ยกลับมาเผาที่กรุงเทพฯ ทั้ง ๆ ที่หมอไทยเตือนว่าการเปลี่ยนไตของหมอยังไม่เหมือนกันกับหมอไทย คนไข้ไปเปลี่ยนไตจากเมืองจีนมาให้หมอไทยรักษาเพราะโรคไตกำเริบ หมอไทยไม่ค่อยรับ เตี้ยก็ยังดันทุรังไป ที่นี้ต่อมาอีกแม่ฉันก็ตรอมใจจนป่วยไข้เข้าโรงพยาบาลทุกเดือน แม่เห็นว่าคงไม่มีวาสนาอยู่กับลูกต่อไปนานปี จึงจัดแจงแบ่งสมบัติให้ลูก ๔ คน ซึ่งมีพี่ชายคนโตกับคนสอง ส่วนคนที่ ๓ เป็นพี่สาวฉัน ฉันเป็นคนสุดท้าย สมบัติไม่มีอะไรนักดอกจ๊ะ มีแต่ตัวตึก ๓ ชั้น กับรถตู้ ๆ ๑๒ คันและเงินในธนาคาร ๑๒ ล้านบาท พี่ชายคนโตได้มากกว่าน้อง ๆ...”

(สะใภ้จีน. ๒๕๔๔ : ๖๓)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีลูกจำนวนมาก เมื่อหัวหน้าครอบครัวเสียชีวิตก็จะแบ่งสมบัติให้ลูก แต่เนื่องจากมีลูกจำนวนมาก เมื่อแบ่งกันแล้วลูกแต่ละคนก็ได้สมบัติไม่มากนัก โดยลูกผู้ชายคนโตจะได้สมบัติมากกว่าคนอื่น ๆ

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า ครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมมีลูกหลานจำนวนมากเพื่อสืบตระกูล เพื่อให้ช่วยกันทำมาหากินหรือแบ่งเบางานของครอบครัว ทำให้ครอบครัวและแซ่เดียวกันมีขนาดใหญ่ขึ้น จำนวนลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทปกติเป็น ๔ คน หรือมากกว่า ๔ คน ทั้งลูกชายและลูกสาวด้วย การมีลูกหลานมากถือเป็นมงคลและเป็นความโชคดีสำหรับครอบครัว แต่เมื่อหัวหน้าครอบครัวเสียชีวิต มีการแบ่งมรดก ลูกแต่ละคนจะได้ส่วนแบ่งมาน้อยต่างกัน

๓.๒.๑.๒ เพศของบุตร

นอกจากคนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมมีลูกหลานจำนวนมากแล้ว ยังให้ความสำคัญในเรื่องเพศของลูกหลานด้วย โดยนิยมมีลูกหลานเป็นชายมากกว่าหญิง เพราะว่าลูกหลานผู้ชายมีหน้าที่สืบตระกูล ส่วนลูกหลานผู้หญิง ก็ต้องแต่งงานแยกไปอยู่กับครอบครัวของสามี ต้องไปอยู่กับครอบครัวอื่น ส่วนลูกหลานผู้ชายจะอยู่ช่วยกันทำมาหากินและแบ่งเบางานของครอบครัว ดังนั้นคนไทยเชื้อสายจีนชนบทจึงนิยมมีลูกหลานเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

สารคดี เรื่อง สะใภ้จีน กล่าวถึงม่วยเอ็งคลอดลูกคนแรกเป็นผู้หญิง นางกิมฮวยแม่สามีพาเธอไปไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อขอลูกชาย แต่แล้วคนที่ ๒ ก็เป็นผู้หญิงอีก ทำให้นางกิมฮวยหงุดหงิดมาก ออกคำสั่งให้ม่วยเอ็งคลอดลูกปีละคน จนกว่าจะมีลูกชายจึงจะหยุดมีลูกได้ ดังตัวอย่าง

เมื่อหญิงชายแต่งงานกันแล้วย่อมมีลูกสืบสกุล แต่คนหัวปีก็เป็นหญิง ซึ่งผิดค่านิยมของจีนว่า “ได้ลูกชายคนแรกจะอยู่เย็นเป็นสุขซึ่งดียิ่ง” ต่อมาปีที่ ๒ นางกิมฮวยจึงพาไปไหว้วอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์เกือบ ๑๐ แห่งเพื่อขอลูกชาย แต่แล้วคนที่ ๒ ก็กลายเป็นหญิงเสียอีก ซ้ำลูกคนที่ ๒ ก็สุขภาพสมบูรณ์เสียอีก ทำให้นางกิมฮวยแม่ตัวหงุดหงิดจนเห็นได้ชัด งานปฏิบัติแม่ตัวตามธรรมเนียมจีนก็เบาลงอีก วันหนึ่งแกพูดคุยกับนางกิมฮวยแม่สื่อว่า “ดูซิว่ามันจะได้ลูกหญิงสักกี่โหล ให้มันออกมาปีละคน มีลูกชายจึงหยุด” ม่วยเอ็งก็พูดอ้อมอ้อมว่า ฉันก็อยากได้ลูกชายใจจะขาดแต่พระเจ้าไม่เป็นใจ ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรจึงมีจ้อเอ๊ย

(สะใภ้จีน. ๒๕๔๔ : ๑๑๓-๑๑๔)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมได้ลูกหลานเป็นเพศชาย มีการไปไหว้ขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้มีลูกชาย ถ้าลูกสะใภ้คลอดลูกหลานเป็นผู้หญิงจะทำให้ครอบครัวไม่พอใจ จะบังคับให้ตั้งท้องต่อไปจนกว่าจะได้ลูกชาย แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทต้องการมีลูกหลานเป็นชายมากกว่าหญิง

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมมีลูกหลานที่เป็นเพศชายมากกว่าเป็นเพศหญิง เพราะว่าลูกหลานผู้ชายจะสืบตระกูลได้ นอกจากนั้นจะได้อำนาจบริหารและแบ่งเบางานของครอบครัวได้ ส่วนลูกหลานผู้หญิงโตเป็นสาวแล้วต้องแต่งงานไปอยู่กับสามี เป็นการออกจากบ้านไปอยู่กับครอบครัวอื่น

๓.๒.๒ ฐานะของเพศ

ผู้ชายมีสถานะสูงกว่าผู้หญิง ในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนชนบทผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว มีอำนาจในครอบครัว และมีความสำคัญมากต่อครอบครัว ทุกคนในครอบครัวต้องฟังพ่อกับแม่ผู้ชาย ถ้าหากครอบครัวไม่มีผู้ชายหรือสูญเสียผู้ชายไป คนในครอบครัวนั้นจะมีชีวิตอย่างยากลำบาก ในสังคมและวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมผู้หญิงมีฐานะที่ต่ำกว่าผู้ชาย และมักจะถูกผู้ชายดูถูกหรือเหยียดหยามอยู่เสมอ เนื่องจากมีกำลังที่อ่อนแอกว่าหรือมีฐานะทางด้านการเศรษฐกิจที่จำต้องพึ่งพาผู้ชาย เมื่ออพยพมาประเทศไทย ผู้หญิงยังคงไม่ได้รับความสำคัญจากสังคม ถูกผู้ชายดูถูกเหยียดหยาม และความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายเป็นไปอย่างไม่ยุติธรรม ความคิดหรือจิตสำนึกแบบนี้ถูกถ่ายทอดสืบต่อจากคนจีนสู่คนไทยเชื้อสายจีนชนบทอย่างต่อเนื่อง

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงกิมหลันที่ถามยูพาว่า ถ้ามีคนมาขอพี่สาวคือยูพิน และ ยูพินต้องไปอยู่กับสามีเหมือนกิมหย่งจะคิดถึงหรือไม่ ยูพาตอบว่าไม่รู้สึกอะไร และไม่คิดถึง เพราะว่าพ่อของยูพาเคยเล่าให้ฟังแล้วว่า ลูกสาวเงินที่แต่งงานนั้นต้องไปอยู่กับสามีไปจนตาย ดังตัวอย่าง

ส่วนยูพาน้องสาวยูพินนั้นชื่อเหมือนกันกับวิไล ฉันทามตอนหนึ่งว่ามีข่าวว่าจะมีคนมาขอยูพินจะว่าอย่างไร ยูพาตอบว่าไม่รู้สึกอะไรหรอก ถึงพี่ยูพิน จะแต่งงานก็ยังมีเดียวกับแม่อยู่ด้วย ถามอีกว่าถ้ายูพินไปอยู่กับพี่เหมือนกิมหย่ง จะคิดถึงหรือไม่ ตอบว่าเคยเล่าให้ฟังแล้วว่าลูกสาวเงินที่แต่งงานนั้นต้องไปอยู่กับพี่ไปจนตาย ไม่คิดถึงมันหรอก

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๑๕๘)

จากตัวอย่างจะ ได้เห็นว่า ในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนชนบท สามีมีสถานะสูงกว่าภรรยา เมื่อผู้หญิงแต่งงานแล้ว ต้องไปอยู่กับสามีจนตาย ก็เหมือนตกเป็นสมบัติของสามีเธอ แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงมีสถานะต่ำกว่าผู้ชายในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนชนบท

นวนิยาย เรื่อง ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงผู้ชายที่เป็นลูกค้ำมากินอาหารที่ร้านอาหารแล้ว ชอบดูถูกผู้หญิง เมื่อลูกค้ำเล่าเรื่องที่ลูกค้ำดูถูกผู้หญิงให้ป้าแก้วตาเจ้าของร้านฟัง ป้าแก้วตาไม่ได้ห้าม แต่ยังช่วยเสริมเรื่องที่ดูถูกผู้หญิงขึ้น ไปอีกเพื่อเอาใจลูกค้ำ ดังตัวอย่าง

บทเรียนสังคมเมืองหลวงบทแรกของฉันทคือ “การพูดคำหยาบคายและ สบถ” ของลูกค้ำมากินอาหารคะ นิทาน โจ๊กแนวขบขันและลามกที่เขาเล่าสู่กัน ฟังก็ล้วนเป็นเรื่องผู้หญิงทั้งนั้น ราวกับเขาเห็นว่าผู้หญิงเป็นเศษขยะหรือดอกไม้ ริมทางพร้อมจะเด็ดมาขยี้เล่นกระนั้นแหละ บางคนมีลูกเมียแล้วยังชอบพูดคำ ลามก ขนาดพูดว่า “ถ้าเห็นบัวบานก่อนขำมีเมีย ต้องได้บัวบานไปกอดกัน หนาวแทนแน่ ๆ บั้นท้ายผายกว้าง แขนงาล้าบึก บิบนวดเส้นบั้นเอวถูกเส้น ดีนึก” ป้าแก้วตาก็เอาใจเขานักมักเสริมขึ้นว่า “จะเอาไปเป็นเมียน้อยไม่เกี่ยง ว่าแต่ว่าต้องซื้อรถบรรทุกให้มันคันหนึ่ง แล้วจะให้มันนอนกอดวันละ สามหน” ส่วนฉันทนี่ไม่มีใครกล้าแซวเลยคะ เพราะใบหน้าของฉันทไม่รับแขก ป้าแก้วตา สอนฉันทว่าอย่าลืม ถ้าเขาพูดพยายามยิ้มไว้ จะได้เงินทิปบ้าง ฉันทพูด กับแกอยู่ใน ใจทุกทีว่า “เงินของคนชอบดูถูกผู้หญิงฉันทไม่ต้องการหรอก”

(ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก. ๒๕๓๘ : ๒๘-๒๙)

จากตัวอย่างจะให้เห็นว่า ผู้ชายมีสถานะสูงกว่าผู้หญิงในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนชนบท จึงชอบถูกและพูดจาล่วงเกินผู้หญิง ผู้หญิงบางคนถือเรื่องนี้เป็นเรื่องปกติ ไม่ห้ามผู้ชาย แต่ยังช่วยพูดสนับสนุนอีกด้วย แสดงให้เห็นว่าผู้ชายมีสถานะสูงกว่าผู้หญิงในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนชนบท

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กปนลาว กล่าวถึงกิมหลั่นและสามีที่มีข้อตกลงทำสัญญาว่าจะอยู่ด้วยกัน ครั้งละ ๕ ปีเพื่อจะได้มีความสุข กิมหลั่นเคารพและเกรงใจสามี ทั้งเชื่อฟังสามี ไม่ได้เถียง ไม่ทำในสิ่งที่สามีไม่ชอบ ดังตัวอย่าง

คุณคำพูนบอกกันฉันว่า เราควรจะมีข้อตกลงทำสัญญาว่าจะอยู่ด้วยกัน ครั้งละ ๕ ปี ระหว่างที่อยู่ด้วยกันในระยะเวลา ๕ ปี เราจะต้องปรับตัวเข้าหากัน เดือนหนึ่งคุณคำพูนอยู่บ้าน ๗ วัน ก็ปรับตัวปรับใจเสียใหม่เป็นเดือนอยู่บ้าน ๑๕ วัน ส่วนฉันก็ปรับตัวใหม่เป็นคนไม่ค่อยพูด เวลาจะพูดจะจากับสามีก็ต้องรู้จักพูดเพราะ ๆ และหัดทำกับข้าวที่เขาชอบ เช่น น้ำพริกปลาร้าและกับข้าวเผ็ด ๆ ฉันถูกสอนมาให้เกรงใจคน พูดในสิ่งที่ควรพูด ไม่พูดเพื่อเจ้า เป็นภรรยาต้องเชื่อฟังสามี ไม่เถียง ไม่ทำในสิ่งที่สามีไม่ชอบ สิ่งไหนเป็นของรักของเขา ต้องรักษาไว้ให้ดีที่สุด ฉันต้องเรียนรู้เกี่ยวกับคุณคำพูนให้มากขึ้น

(เจ๊กปนลาว. ๒๕๕๒ : ๖๒)

จากตัวอย่างจะให้เห็นว่า สามีมีสถานะสูงกว่าภรรยาเขา ในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนชนบท ภรรยาจึงต้องฟังสามีเธอเป็นหลัก เป็นภรรยามีหน้าที่ที่ต้องเชื่อฟังสามี ไม่เถียง ไม่ทำในสิ่งที่สามีไม่ชอบ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนชนบทยอมรับผู้ชายมีสถานะที่สูงกว่าตนเอง

สารคดี เรื่อง สะใภ้จีน กล่าวถึงกิมได้ช่วยเตี้ยและแม่ขายถ่าน เธออยากไปเรียนหนังสือเหมือนพี่ชาย ๒ คน แต่พ่อของเธอคิดว่า ลูกผู้หญิงเรียนไปก็ไม่มีประโยชน์ ไม่นานก็ต้องแต่งงานเป็นแม่บ้านแม่เรือนดูแลสามีและลูกไปจนแก่ ไม่มีสิทธิ์กลับมาอยู่กับพ่อแม่เหมือนลูกผู้ชาย ดังตัวอย่าง

กิมได้ช่วยเตี้ยและแม่ขายถ่านด้วยความขยันขันแข็ง บางวันต้องหาบถ่านไปส่งลูกค้ากับแม่ในหมู่บ้านต่าง ๆ ส่วนพี่ชายกิมได้ ๒ คน ไปเรียนหนังสือในจังหวัดแบบไปกลับ เธออยากเรียนหนังสือเหมือนพี่ แต่เตี้ยบอกว่า “อย่าเรียนเลย เพราะเรียนไปก็ไม่มีประโยชน์ ไม่นานก็ต้องแต่งงานเป็นแม่เรือนแม่บ้านดูแลพ่อและลูกไปจนแก่” แล้วกิมได้ก็ไ้แต่ถอนใจเพราะเธอรู้จาก

ปากเตี้ยมานานแล้วว่า ลูกสาวจีนส่วนมากแต่งงานแล้วต้องไปอยู่กับพ่อไปตลอดชีวิต ไม่มีสิทธิ์กลับมาอยู่กับพ่อแม่เหมือนลูกผู้ชาย

(สะใภ้จีน. ๒๕๔๔ : ๓๒)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า ในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนชนบท ลูกชายมีสถานะสูงกว่าลูกสาว และสามีก็มีสถานะสูงกว่าภรรยา จึงให้ลูกชายไปเรียนหนังสือ แต่ไม่ยอมให้ลูกสาวเรียน เพราะพวกเขาคิดว่าลูกสาวเรียนไปก็ไม่มีประโยชน์ เพราะต้องแต่งงานไปอยู่กับสามี ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่เหมือนลูกผู้ชาย ถ้าให้ผู้หญิงเรียนก็จะเป็นการลงทุนที่สูญเปล่า ไม่ได้อะไรคืนกลับมาให้กับครอบครัว พ่อแม่จึงไม่ลงกับลูกสาว เพราะมีค่ากับครอบครัวน้อยกว่าผู้ชาย

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า ผู้ชายมีสถานะสูงกว่าผู้หญิงในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนชนบท ไม่ว่าจะในความสัมพันธ์ใด เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างลูกชายกับลูกสาว ลูกชายมีสถานะสูงกว่าลูกสาว ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา สามีมีสถานะสูงกว่าภรรยา

๓.๒.๓ ตำแหน่งหน้าที่ของสะใภ้จีน

สะใภ้จีน คือ หญิงที่มีสามีเป็นคนจีน หรือคนไทยเชื้อสายจีน ที่แต่งงานมีสามีแล้ว ต้องย้ายไปอาศัยอยู่กับครอบครัวสามีจีน ซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกับปู่ ย่า พ่อ แม่ และพี่ น้องของสามีด้วย ตำแหน่งหน้าที่หลักของสะใภ้จีนในครอบครัวสามีจีน คือ ทำงานรับใช้สามีเงินรวมทั้งพ่อแม่ของสามีไปตลอดชีวิต เหมือนทาสของครอบครัวสามีจีน ซึ่งต้องตื่นแต่เช้ามืด ทำงานบ้านทุกอย่าง เช่น ซักผ้า ล้างจาน ทำความสะอาดบ้าน ทำอาหาร เป็นต้น

นวนิยาย เรื่อง ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงสามีคนที่ ๒ ของกิมเอ็งชื่อทองอินทร์ เป็นลูกหลานชาวจีนแต่ใจ คัดเย็บเสื้อผ้าไหลอยู่ตลาดโบ๊เบ๊ แม่ของทองอินทร์ปฏิบัติต่อกับเอ็งเหมือนเป็นทาสคนหนึ่งในบ้าน กิมเอ็งต้องตื่นแต่เช้ามืดทำงานบ้านและรับใช้พ่อแม่ของสามีตลอดทั้งวัน ดังตัวอย่าง

แล้วกิมเอ็งก็แนะนำให้ฉันรู้จักหนุ่มคนหนึ่งรูปร่างค่อนข้างต่ำ เตี้ยหน้าอกหนาอยู่ในชุดยีนส์เก่า ๆ ว่า เป็นสามีของเธอคนที่ ๒ และเป็นลูกจังหวัดสุรินทร์แห่งเมืองช้าง เธอรับสารภาพกับฉันว่า หนีตามนายทองอินทร์ เพื่อนนักเรียนชายด้วยกัน โดยไม่บอกให้ใครรู้ นายทองอินทร์เป็นลูกแต่ใจ คัดเย็บเสื้อผ้าไหลอยู่ตลาดโบ๊เบ๊ แล้วแทนที่จะอยู่เย็นเป็นสุขในชีวิตคู่ กลับเหมือนอยู่ขุมนรก เพราะแม่ของทองอินทร์ใจดำอำมหิตแทบพูดได้ว่าเห็นเธอเป็นนางทาสคนหนึ่ง ต้องตื่นแต่เช้ามืดทำสะอาดบ้านสารพัดถึงตอนค่ำ เวลากินข้าวก็ต้องกินหลังจากทุกคนอิ่ม ซักรีดเสื้อผ้าของทุกคนแล้วยังช่วยแม่ครัว

ล้างจานอีก วันหนึ่ง แม่ของทองอินทร์ปวดกระดูกหัวเข่าและข้อเท้า ไข้ให้เธอ
ต้มน้ำร้อนใส่กาละมังไปให้แกแซ่

พอแม่ทองอินทร์จุ่มเท้าลงในน้ำก็ร้องลั่นเหมือนหมาโดนน้ำร้อนราด
มิหนำซ้ำยังถือกาละมังใส่ขณะเธอนั่งยองอยู่ใกล้...

(ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๑๗๗)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า สะใภ้จีนอยู่ในบ้านสามีจะคอยรับใช้ทุกคนในครอบครัวสามี
ผู้เขียนใช้คำเปรียบเทียบชีวิตของสะใภ้จีนว่าเป็น “ทาส” แสดงถึงลักษณะงานของสะใภ้ใน
ครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนได้ชัดเจนขึ้นว่า ต้องรับใช้ทุกคน โดยไม่ได้ค่าตอบแทน และหากทำ
ผิดอาจถูกลงโทษได้ ผู้เขียนยังใช้เปรียบเทียบบ้านของสามีที่สะใภ้เข้าไปอยู่ว่า คือ “นรก” ซึ่ง
หมายถึงสถานที่ที่อยู่อย่างไม่มีความสุข ภาพของชีวิตสะใภ้ของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทในบ้าน
สามี จึงไม่ใช่ชีวิตที่มีความสุข ตำแหน่งหน้าที่ของสะใภ้จีนในครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนใน
ชนบท จึงเป็นตำแหน่งหน้าที่ที่สะใภ้จีนที่มีชีวิตยากลำบาก ถูกกดขี่ และไม่มีอิสระแต่อย่างใด

สารคดี เรื่อง สะใภ้จีน กล่าวถึงวันดีต้องทำงานรับใช้พ่อแม่ของสามี เช่น ต้มน้ำร้อนผสม
น้ำเย็นให้แม่สามีแช่เท้า ชงชา เก็บที่นอน ซักผ้า ทำอาหารให้ทุกคนในครอบครัวกิน ฯลฯ ดังตัวอย่าง

งานใหญ่ของฉันที่ว่าครั้งแรกคือ ต้มน้ำร้อนผสมน้ำเย็นให้แม่ผิว
แช่ตัวนั้นแหละค่ะ ต่อจากนั้นก็ชงชาร้อนอย่างดีใส่กาไว้แล้วก็จัดแจงต้ม
หุหลามให้ ๒ ถ้วยแบ่งให้อาป้าถ้วยหนึ่ง ต่อมาก็เก็บที่นอนหอมมุ้งและ
เก็บผ้าไปซัก สังเกตดูยังไม่สกปรกมีกลิ่นสักตัวหรอก ก่อนจะซักผ้าก็อุ่น โฉก
ไฟรุม ๆ ไว้ให้แม่ผิวกินด้วยความรีบร้อนฉันเปลอโรยพริกไทยลงค่อนข้าง
เยอะ และก็ใส่ ตับหวานหมูลงหลายชิ้น พอชิมจับช้อนคนดูแกก็คำรามขึ้นว่า
“โหงใส่พริกไทยเยอะจัง ตับหวานก็เยอะเหมือนเราเป็นเจ้าของเชียงหมูเอา
เลยนะ...เหี้ย” ฉันถูกแม่ผิวด่าจนจำไม่หมด

(สะใภ้จีน. ๒๕๔๔ : ๘๓)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า สะใภ้จีนต้องทำงานรับใช้พ่อแม่ของสามี งานทุกอย่างภายในบ้าน
ได้กลายเป็นหน้าที่ของสะใภ้เพียงคนเดียว เมื่อลูกชายคนไทยเชื้อสายจีนแต่งงานสะใภ้ให้เข้าบ้าน จึง
เหมือนได้คนใช้มาทำงานบ้านโดยไม่ต้องจ่ายเงินเดือน นอกจากต้องทำงานบ้านทุกอย่างในบ้าน
แม่สามีแล้ว ถ้าหากทำได้ไม่ถูกใจแม่สามีก็จะถูกด่า ซึ่งทำให้สะใภ้ต้องอดทนอยู่กับสามีมากขึ้นไป
อีก ดังนั้น การเป็นสะใภ้ในครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนชนบท จึงเป็นภาพของสะใภ้ที่มีหน้าที่รับ
ใช้คนอื่น มีชีวิตไม่มีความสุข และต้องเผชิญทุกข์ต่าง ๆ มากมาย ภาพของสะใภ้จีนที่กินหล่น
นำเสนอจึงไม่ใช่ภาพที่สะใภ้จีนฝันหาภายหลังจากการแต่งงาน

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า ตำแหน่งหน้าที่หลักของสะใภ้จีน คือ ทำงานรับใช้สามีเงินรวมทั้งพ่อแม่ของสามีไปตลอดชีวิต เหมือนทาสของครอบครัวสามีเงิน ซึ่งต้องตื่นแต่เช้ามีด ทำงานบ้านทุกอย่าง โดยมีชีวิตอย่างไม่มีความสุข และต้องเผชิญทุกข์ต่าง ๆ มากมาย เป็นตำแหน่งหน้าที่ที่สะใภ้จีนไม่อยากจะอยู่เท่าใดนัก

๓.๒.๔ การศึกษาสำหรับผู้หญิง

ชาวจีนสมัยเก่าไม่ให้ความสำคัญกับความรู้ ไม่นิยมให้ลูกเรียนหนังสือ แต่จะให้ลูกช่วยกันทำมาหากินและแบ่งเบางานมากกว่า แม้ว่าบางคนได้เรียนหนังสือแต่ก็เรียนพออ่านออกเขียนได้เท่านั้น โดยเฉพาะผู้หญิง จะไม่ได้เรียนหนังสือเหมือนผู้ชาย ถ้าเป็นครอบครัวที่ยากจนและลำบาก ลูกผู้หญิงจะไม่ได้เรียนเลย คนไทยเชื้อสายจีนชนบทก็ไม่แตกต่างชาวจีนกลุ่มอื่น คือ ผู้หญิงส่วนหนึ่งไม่ได้เรียนหนังสือ ส่วนหนึ่งได้เรียนหนังสือแต่เรียนไม่ถึงชั้น ป. ๔

นวนิยายเรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงวิไลซึ่งไม่ได้เรียนหนังสือ ต้องไปช่วยแม่ขายปลาทุเมื่อกวงถามเธอถึงเรื่องเรียนหนังสือ วิไลตอบว่า แม่บอกว่าลูกผู้หญิงเงินไม่ต้องเรียนหนังสือดังตัวอย่าง

กวงพูดเท่านั้นจึงถามไปทางวิไลว่า มึงเป็นลูกเจ๊กแท้ ๆ ทำไมชื่อว่าวิไล วิไลตอบว่าไปถามแม่กูเอง กวงถามอีกว่า ตอนนี้พวกเราไม่เป็นเจ๊กเดือนหรือคนเดือนแล้ว เปิดโรงเรียนปีหน้ามึงจะไปเข้าเรียนกับกูหรือไม่ วิไลตอบด้วยนัยน์ตาชื่อว่าไม่แน่หรอก เห็นแม่เคยบอกว่าลูกคนจีนเป็นหญิงนั้นไม่ต้องเรียนหนังสือ กวงถามอีกว่ามึงเป็นเจ๊กหรือไทยกันแน่ วิไลตอบว่าเหมือนกับมึงนั่นแหละวะ ไอ้กวง ยูพินถามต่อว่าเวลานี้อยากได้อะไรมากที่สุด แกตอบว่าเสื้อผ้าสวย ๆ ยูพินถามอีกว่าไม่อยากจะเรียนหรือดีกหลังโตใหญ่บ้างหรือ แกตอบว่า “อยู่แบบนี้ดีกว่า ถ้าไปอยู่ดีก็จะไม่ได้ไปเที่ยวขายปลาทุกับแม่”

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๑๕๘)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า ผู้หญิงที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนชนบทส่วนหนึ่งไม่ได้เข้าเรียนหนังสือ เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีชีวิตยากจน จะให้ลูกหลานช่วยกันทำมาหากินจะได้แบ่งเบางานของครอบครัว พวกเขาไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องการส่งเสริมให้ลูกผู้หญิงได้รับการศึกษา พวกเขาคิดว่าลูกผู้หญิงเมื่อโตเป็นสาวก็ต้องแต่งงานไปอยู่กับสามีอยู่บ้านคนอื่น จึงไม่ยอมให้ลูกผู้หญิงเข้าเรียนหนังสือ เพราะมองไม่เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับครอบครัวจากการให้ลูกผู้หญิงเรียนหนังสือ

สารคดีเรื่อง สะใภ้จีน กล่าวถึงกิมฮวยจบชั้น ป. ๔ มาแล้ว ๒ ปี พ่อแม่ไม่ให้เรียนต่อ แต่สนับสนุนให้ไปทำงานเป็นลูกจ้าง ดังตัวอย่าง

จบชั้น ป. ๔ แล้ว ๒ ปี มีน.ส.แอ้วเพื่อนรุ่นเดียวกันมาบอกว่า “จะไปเป็นลูกจ้างอยู่โรงงานทำเฟอร์นิเจอร์ในกรุงเทพฯหรือเปล่า ถ้าเป็นเงิน ๒๕๐ บาท หักจะทำก็ไปด้วยกันวันพรุ่งนี้เลย” ผู้เป็นแม่สนับสนุนยินดีให้ไป เพราะมีน้องชายของกิมฮวยพอช่วยงานได้บ้าง ส่วนผู้เป็นเตี้ยก็ยินดีเหมือนกัน กำชับสั่ง ๒ สาวว่าจงระวังตัวให้ดีหน่อย กลางค่ำกลางคืนอย่าออกไปข้างนอก เวลานี้มีหมาจิ้งจอกเมืองกรุงชอบหลอกสาวบ้านนอกไปเจาะไข่แดง แล้วทอดทิ้งเหมือนหมูหมา ดังเป็นข่าวในวิทยุทุกวัน

(สะใภ้จีน, ๒๕๔๔ : ๔๑)

จากตัวอย่างจะ เห็นว่า ผู้หญิงที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนชนบทได้เรียนแค่ชั้น ป. ๔ เท่านั้น ก็ต้องออกมาช่วยงานบ้าน ทั้งพ่อและแม่ไม่มีใครสนับสนุนหรือให้ลูกผู้หญิงได้เรียนหนังสือต่อ แต่กลับสนับสนุนให้ไปทำงานในกรุงเทพฯ มากกว่า ซึ่งอาจเป็นเพราะความยากจน และการไม่เห็นความสำคัญของการให้ลูกผู้หญิงได้รับการศึกษาในชั้นสูง

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า ภาพสะท้อนผู้หญิงคนไทยเชื้อสายจีนชนบทในวรรณกรรมของกิมหลัน คือภาพที่พ่อแม่ไม่นิยมให้ลูกสาวให้เรียนหนังสือ คนที่ได้เรียนหนังสือก็เรียนจบชั้น ป. ๔ พ่อแม่ต้องการให้ลูกสาวช่วยกันทำมาหากินและช่วยงานที่บ้านมากกว่า ผู้หญิงคนไทยเชื้อสายจีนชนบทจึงเรียนน้อยกว่าผู้ชาย

๓.๓ วัฒนธรรม และประเพณี

๓.๓.๑ การแต่งงาน

การแต่งงาน คือ การที่ผู้ชายและผู้หญิงทั้งสองฝ่ายเริ่มสร้างความสัมพันธ์อันสามัคคีตามขั้นตอนเงื่อนไขของประเพณีและที่กฎหมายกำหนด และมีครอบครัวสำหรับตัวเอง วรรณกรรมของกิมหลันได้สะท้อนภาพการแต่งงานของคนไทยเชื้อสายจีนชนบท แบ่งได้เป็นสองส่วน คือ การแต่งงานเร็ว และการเลือกคู่ครอง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๓.๑.๑ แต่งงานเร็ว

คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมให้ลูกหลานแต่งงานเร็ว เมื่อเห็นว่าลูกหลานโตเป็นหนุ่มเป็นสาวแล้ว มีอายุประมาณ ๑๕-๒๕ ปี ผู้ใหญ่ก็รีบให้พวกเขาแต่งงาน สร้างครอบครัวเขาเอง เพราะอยากเห็นลูกหลานมีครอบครัวที่สมบูรณ์ จะได้ไม่ต้องห่วงในชีวิตของลูกหลานต่อไป

นวนิยายเรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงเจ๊กลี่หลงรักลูกสาวเจ๊กหมวยโกไ้ คือ “นางสาวเซ่ง” อายุ ๒๐ ปี เขาจึงให้เก้งบ๊วยไปสู่ขอนางสาวเซ่งมาเป็นภรรยาเขา เจ๊กหมวยโกไ้เรียกสินสอดทองหมั้นสุดท้ายเจ๊กลี่ได้แต่งงานกับลูกสาวเจ๊กหมวยโกไ้ ในวันแต่งงาน มีการจัดงานเลี้ยงโต๊ะจีนที่หน้าบ้าน ดังตัวอย่าง

แทนที่เจ๊กลี่จะถอยกลับก็พูดกับกั้งด้วยเสียงหนัก ๆ ว่า บัดนี้หลงรัก “นางสาวเซ่ง” อายุ ๒๐ ปี ลูกสาวเจ๊กหมวยโกไ้เสียแล้ว จึงมาขอร้องกั้งบ๊วยไปขอหมั้นให้ด้วย กั้งได้ฟังเท่านั้นจึงตบพื้นกระดานปูเรือนอย่างแรงแล้วพูดว่า...

เจ๊กลี่เล่าต่อซ้ำ ๆ แต่หนักแน่นว่า “อ๊วก็ถามแม่มั่นว่าจะยกอ๊วเซ่งให้อ๊วจริงหรือเปล่า จะเอาสินสอดเท่าไรก็บอกมา แม่มั่นบอกว่าเอา เอาคุ้มหูของหนักสองสลึง สร้อยคอทองคำหนักหนึ่งบาท แหวนทองสองวงกับเงินสามพันบาท ถ้าลื้อมีอย่างว่ามาขอเลย แล้วแม่มั่นยืมเหยียดหยามเลย”

กั้งบ๊วยถามเจ๊กลี่ว่า “แล้วลื้อมีของที่ว่าหรือเปล่าละ” ครุ่นั้นกั้งก็หัวร่อก๊ากเพราะเจ๊กลี่ตอบว่า อ๊วมีแน่จึงมาขอร้องให้กั้งช่วยเป็นเจ้าแม่ไปขอให้...

แล้ววันอันสำคัญของเจ๊กลี่มาถึงวันหนึ่ง ก็กั้งบ๊วยอีกนั่นแหละรับเป็นเจ้าภาพให้ มีหน้าซำยังจัดงานเลี้ยงที่หน้าบ้านแกอีก แล้วยังมีการเลี้ยงแบบโต๊ะจีนถึง ๑๐ โต๊ะ

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๑๘๘-๑๘๙)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทแต่งงานเร็ว ผู้หญิงเมื่ออายุ ๒๐ ปีก็แต่งงานได้แล้ว แม้ว่าอายุ ๒๐ ปีสำหรับผู้หญิงเป็นอายุที่ยังน้อยอยู่ แต่คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมให้ลูกหลานแต่งงานเร็ว โดยเฉพาะเป็นลูกหลานเพศหญิง ถ้าคนขอทำตามเงื่อนไขที่ผู้ใหญ่กำหนดได้ ก็ยกลูกสาวให้แต่งงานกับคนขอได้ เมื่อแต่งงานกันแล้วผู้หญิงก็ต้องไปอยู่กับสามี การดูแลเด็กสาวคนนั้นจะเปลี่ยนเป็นหน้าที่ของสามี ไม่ใช่ภาระของพ่อแม่อีกแล้ว

นวนิยาย เรื่อง ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงนายพกเมื่ออายุครบ ๒๐ ปี ได้ขอลานายจ้างกลับไปอยู่บ้านแม่พร้อมเครื่องมือบัดกรี ใช้ทำมาหากิน แม่เห็นว่านายพกควรมีครอบครัวได้แล้ว จึงหาผู้หญิงไทยมาแต่งงานกับลูกชาย ดังตัวอย่าง

เด็กชายพกอายุครบ ๒๐ ปีในปีที่ ๖ จึงขอลานายจ้างกลับมาอยู่บ้านแม่พร้อมเครื่องมือตัดกรี ช่วงแรกหาบเครื่องมือตัดกรีหารับจ้างไปตามที่ต่าง ๆ เมื่อมีเงินก้อนหนึ่งจึงซื้อห้องแถวเล็ก ๆ ห้องหนึ่งในตลาดบ้านเกาะขนุนเพื่อเปิดร้านตัดกรี ส่วนผู้เป็นแม่ก็เลยหยุดทำงานมาช่วยนายพก จนมีลูกค้ามากขึ้นทุกวันจึงหาลูกจ้างมาช่วยถึง ๒ คน เมื่อแม่นายพกเห็นว่านายพกควรมีเมียมีลูกสืบสกุลได้แล้วจึงแต่งเมียไทยให้คนหนึ่งชื่อว่า “นางสาวเปลื้อง” อยู่กินกันมาฉันสามีภรรยาที่ดีมาจนทุกวันนี้

(ลูกสาวเจ้าบ้านนอก. ๒๕๓๘ : ๑๐๐)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมให้ลูกชายแต่งงานเร็ว เมื่อผู้ชายอายุ ๒๐ ปี ผู้ใหญ่ก็คิดว่าโตเป็นหนุ่มควรมีคู่ครองได้แล้ว ผู้ใหญ่ในครอบครัวซึ่งอาจเป็นปู่ตาชายหรือพ่อแม่ก็ช่วยหาคู่ครองที่เหมาะสมให้แต่งงานกัน เพราะอยากได้ลูกหลานเพื่อสืบตระกูล

สารคดี เรื่อง สะใภ้จีน กล่าวถึงเมื่อгимได้อายุครบ ๑๕ ปี พ่อของเธอก็คิดว่าเธอควรแต่งงานมีสามีได้แล้ว จะได้มีลูกเร็ว ๆ พ่อจะได้หายห่วง ด้วยความที่อายุน้อยгимได้จึงยังไม่พบคู่ครอง ทางครอบครัวจึงได้ใช้แม่ตั้งเป็นผู้หาคู่ครองให้гимได้ ดังตัวอย่าง

ครั้นอายุเธอครบ ๑๕ ปี เดี่ยวก็บอกว่า ลือควรแต่งงานมีหัวได้แล้ว จะได้มีลูกเร็ว ๆ อ้าวจะได้หายห่วง แม่ลือบอกอ้าวจะมีคนรักชอบลือมาขอภายในปีนี้ นอกจากนั้นเดี่ยยังพูดหลายอย่างที่ทำให้เธออยากแต่งงานเร็วขึ้น วันหนึ่งแม่ลือมาเล่าให้เธอฟังว่า ผู้ชายคนที่จะมาเป็นหัวลือมีเงินและอำนาจวาสนากว่าคนในหมู่บ้าน แต่งกันแล้วลือจะมีความสุขสบายที่สุด

(สะใภ้จีน. ๒๕๔๔ : ๑๒)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมให้ลูกสาวแต่งงานเร็ว แม้ว่าลูกสาวอายุแค่ ๑๕ ปี ซึ่งถือว่าอายุน้อยอยู่ แต่ผู้ใหญ่ในครอบครัวก็คิดว่าควรมีสามี และมีลูกได้แล้ว พ่อแม่จะได้หมดห่วง ถ้าลูกสาวได้คู่ครองที่มีเงินและอำนาจวาสนากว่าคนอื่น พ่อแม่ก็ยิ่งสบายใจขึ้น

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า ผู้ใหญ่ในครอบครัวที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมให้ลูกหลานแต่งงานเร็ว โดยเฉพาะลูกสาว เพราะคนจีนสมัยก่อนคิดว่าถ้าลูกหลานแต่งงานเร็วก็จะมีลูกได้เร็วขึ้น จะช่วยทำให้ตระกูลยิ่งใหญ่ขึ้น อายุการแต่งงานของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทจึงอยู่ที่ประมาณ ๑๕-๒๕ ปี เมื่อผู้ใหญ่ได้เห็นลูกหลานสร้างครอบครัวใหญ่ที่สมบูรณ์ แล้วผู้ใหญ่จะได้ไม่ต้องห่วงใยอีกต่อไป

๓.๓.๑.๒ เงื่อนไขการเลือกคู่ครอง

เมื่อคนไทยเชื้อสายจีนชนบทจะมีคู่ครอง พวกเขามีเงื่อนไขในการเลือกคู่ครองคือ คู่ครองต้องมีนิสัยดี ไม่สูบบุหรี่ กินเหล้า และเล่นการพนัน การมีนิสัยดี ๆ จึงเป็นเงื่อนไขการเลือกคู่ครองซึ่งมีหลายอย่าง เช่น ขยันขันแข็ง ประหยัด กตัญญูเวทียึดสัตย์ เป็นต้น โดยเฉพาะนิสัยขยันขันแข็งนับเป็นเงื่อนไขสำคัญของการเลือกคู่ครอง

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงงานการแต่งงานของนายหมงกับกิมหย่ง หลังจากพ่อของกิมหลั่นผู้เป็นประธานใหญ่ให้พรส่งสอนเจ้าบ่าวแล้ว เป๊ะตงพ่อของยูพินก็ให้พรเจ้าบ่าวและเจ้าสาว เขาได้พูดคุยกับเจ้าบ่าวว่ามีคุณสมบัติที่ดีหลายอย่าง ไม่กินเหล้า ไม่เล่นการพนัน เป็นคนขยันขันแข็ง ซึ่งเป็นคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่คนไทยเชื้อสายจีนชนบทอยากให้ลูกหลานได้มาเป็นคู่ครอง ดังตัวอย่าง

ต่อจากนั้นจึงมีการไหว้ญาติทั้งสองฝ่ายโดยเจ้าบ่าวยกถาดน้ำชาไปวางตรงหน้าเตี้ยฉั่นผู้เป็นประธานใหญ่ รินน้ำชาใส่ถ้วยสองใบจึงยกถาดให้เตี้ยอีกครั้งหนึ่ง เตี้ยฉั่นคิมน้ำชาจนหมดทั้งสองจอก แล้วจึงให้พรสอนส่งเจ้าบ่าวครู่หนึ่งจึงมอบ “กระดาศสีแดง” พับหนึ่งซึ่งมีเงินอยู่ในนั้นให้เจ้าบ่าว คนที่สองต่อมาก็คือเป๊ะตงเตี้ยของยูพิน แกให้พรแล้วสอนหลายประโยคกว่าเตี้ยของฉั่น เช่นว่าดีใจมากที่รู้ว่าเจ้าบ่าวไม่กินเหล้าไม่เล่นการพนัน นอกจากนั้นเจ้าบ่าวยังเป็นคนขยันขันแข็งเหมือนแม่ที่เลี้ยงดูมาจนโตใหญ่ เมื่อเป็นคู่ชีวิตกันแล้วอย่าทอดทิ้งกันให้สู้ไปจนถึงแก่เฒ่า

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๑๖๑-๑๖๒)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทจะหาคู่ครองที่มีคุณสมบัติที่ดีให้ลูกหลาน เป็นคนที่ไม่กินเหล้า ไม่เล่นการพนัน นอกจากจะต้องเป็นคนขยันขันแข็ง การที่เจ้าบ่าวเป็นคนดี ครอบครัวยุติธรรมทั้งสองฝ่ายจะสนิทสนมกลมเกลียวกันได้ง่าย และการมีนิสัยความขยันขันแข็งจะช่วยปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้นได้ และทำให้ร่ำรวยได้ เป็นเงื่อนไขและค่านิยมในการเลือกคู่ครองสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนชนบท

นวนิยาย เรื่อง ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงนายณรงค์หลงรักกิมหลั่น แต่เธอไม่อยากจะสามีเป็นคนไหนวันหนึ่งญาติของนายณรงค์ เมื่อรู้ว่ากิมหลั่นคือคนที่นายณรงค์ชอบ ก็มาบอกให้กิมหลั่นรู้ว่า แม้ครอบครัวของนายณรงค์จะไม่ร่ำรวย แต่เขาเป็นคนที่ขยันขันแข็ง กตัญญูเวทียึดสัตย์ เป็นคนที่สูบบุหรี่ กินเหล้า เล่นการพนัน หากรับหมั้นและแต่งงานกับนายณรงค์ชีวิตจะมีความสุขดังตัวอย่าง

ค่ะ... คนไต้หวันมิใช่จะชั่วหมดทุกคน แต่ฉันก็ยังคงคิดว่าจะไม่สามีสามีเป็น คนไต้หวัน วันหนึ่งนายณรงค์ไม่มาทำงาน มีอาซิมคนหนึ่งมาถามหาบอกว่า เป็นญาติกัน พอซิมรู้ว่าฉันคือเทพธิดาของนายณรงค์ แกลยเซียร์เป็นการใหญ่ บอกว่าถึงเตี้ยกับแม่ของนายณรงค์ไม่รวยก็มีทางร่ำรวยในวันหน้า เพราะเตี้ย และแม่มีร้านขายของชำเล็ก ๆ ห้องหนึ่งอยู่ทางตลาดพลู นายณรงค์เป็นคน ไม่สูบบุหรี่กินเหล้าทั้งการพนันทุกชนิด เวลากลับไปบ้านเขาจะเป็นคนขายของ แทนเตี้ยและแม่จนถึง ๓-๔ ทุ่มจึงปิดร้าน

ก่อนอาซิมจะกลับไปยังกำชับสั่งฉันว่าให้คิดถ้วนถึนะ หมวยนะ หาก รับหมั้นชายคนนี้รับรองไม่ผิดหวัง

(ลูกสาวเจ้าบ้านนอก. ๒๕๓๘ : ๓๓)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทจะหาคู่ครองให้ลูกหลานที่จะเป็นสามีที่มี คุณสมบัติที่ดี ไม่มีนิสัยที่ไม่ดี เช่น สูบบุหรี่ กินเหล้า เล่นการพนัน และยังต้องมีนิสัยดี ๆ คือขยัน กตัญญู การมีนิสัยที่ดีเช่นนี้ จะช่วยปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้นได้ และทำให้ร่ำรวยได้ในวันหน้า แม่สื่อ จึงอธิบายคุณสมบัติที่ดีและใช้เป็นเหตุผลโน้มน้าวผู้หญิงคนไทยเชื้อสายจีนชนบทให้เลือกผู้ชายที่มี คุณสมบัติที่ดีมาเป็นคู่ครอง

สารคดี เรื่อง สะใภ้จีน กล่าวว่าก่อนที่พ่อของเจ้าหมวยจะเดินทางไปเมืองกวางเจา พ่อของ เจ้าหมวยส่งสอนลูกสาว และให้ลูกสาวเลือกก็มาเป็นสามี เพราะว่ามีไม่กินเหล้า เมายา ไม่เล่น การพนัน ไม่เล่นหวยเถื่อน แต่มีนิสัยขยันและซื่อสัตย์ ดังตัวอย่าง

ก่อนเตี้ยจะขึ้นไปเมืองกวางเจา เตี้ยแอบกระซิบฉันไว้ว่า หากอ้วตาย แล้วสื่อจะมีฝีมือ ควรเลือกเอาไอ้กิมเสี่ยเถิด หากสื่อได้ไอ้กิมเป็นผัวรับรองสื่อ ไม่ลำบากแน่ ๆ มันไม่กินเหล้าเมายาบ้าการพนันบ้ามวย หวยเถื่อน มันจบแค่ ๒.๔ ก็จริงอยู่ แต่ความรู้ช่างรถตุ๊ก ๆ มันแน่น สื่อก็เห็นว่ามันขยันขนาดไหน มันเป็นมือขวาของอ้วมาสิบกกว่าปีไม่เคยขอขึ้นเงินเดือนสักหน มีแต่อ้วเป็นคน ขึ้นให้มันเอง

(สะใภ้จีน. ๒๕๔๔ : ๖๒-๖๓)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทจะหาคู่ครองที่มีคุณสมบัติที่ดีให้ ลูกหลาน ผู้ใหญ่จะสั่งสอนให้ลูกสาวเลือกคู่ครองที่มีนิสัยดี แม้ว่าจะมีการศึกษาต่ำ แต่ถ้ามีฝีมือใน การทำงานดี ขยันทำงาน และซื่อสัตย์ ชีวิตจะไม่ลำบาก ในคั้งนั้นการเลือกคู่ครองของคนไทย เชื้อสายจีนชนบท จึงมีเงื่อนไขและค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับนิสัยที่ดีของเจ้าปาวเป็นอย่างมาก

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทจะสั่งสอนให้ลูกหลานเลือกคู่ครองที่ไม่สูบบุหรี่ ไม่กินเหล้า เมายา ทั้งไม่เล่นการพนันทุกชนิด เป็นคนที่นิสัยดี ขยันขันแข็ง กตัญญูเวทีซื่อสัตย์ และประหยัด โดยเฉพาะนิสัยขยันขันแข็งนับได้ว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญของการเลือกคู่ครอง เพราะการมีนิสัยที่ดีจะทำให้ชีวิตดีขึ้นและร่ำรวยได้ จะประสบความสำเร็จทำให้ครอบครัวมีความสุข โดยเฉพาะคนในครอบครัวทั้งสองฝ่ายจะอยู่ร่วมกันอย่างสนิทสนมกลมเกลียวกันได้

๓.๓.๒ เทศกาลตรุษจีน

เทศกาลตรุษจีนถือว่าเป็นเทศกาลที่สำคัญที่สุดของชาวจีน ในเทศกาลตรุษจีนชาวจีนทุกคนจะหยุดการทำงานเพื่อพักผ่อน มีการเซ่นไหว้เป็นกิจกรรมที่สำคัญในการฉลองเทศกาลตรุษจีน ในวันสำคัญ คือ วันไหว้เป็นวันที่ชาวจีนแสดงความขอบคุณต่อเทวดาหรือเจ้าที่ที่ดูแลครอบครัวในปีก่อนและขอพรปีหน้า นอกจากนี้ ยังมีการเซ่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ เพื่อแสดงความกตัญญู ของที่เซ่นไหว้มีหมู ไก่ เป็ดเป็นหลัก วันจ่าย เป็นวันที่คนในครอบครัวอยู่ร่วมกันและกินข้าวด้วยกัน ผู้ใหญ่จะแจกอั่งเปาให้ลูกหลาน เพื่อเป็นสิริมงคลในชีวิต เมื่อถึงตรุษจีนที่เป็นวันขึ้นปีใหม่จีน ชาวจีนจะจุดประทัดฉลองปีใหม่ และยังมีกิจกรรมอีกมากมาย เช่น เซดสิงโต เซดมังกร เป็นต้น เพื่อเพิ่มบรรยากาศอันน่าเฉลิมฉลอง คนไทยเชื้อสายจีนชนบทก็ได้รักษาประเพณีสืบทอดและดำรงเทศกาลตรุษจีนไว้ได้เป็นอย่างดี จนเทศกาลตรุษจีนได้กลายเป็นเทศกาลสำคัญของประเทศไทย

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กบ้านนอก ได้กล่าวถึงเทศกาลตรุษจีนในวันจ่าย เจ้าแม่โรงเลี้ยงส่งหยุดงาน ๕ วัน คนจำนวนมากออกไปหาซื้อของเซ่นไหว้ กินหล่นกับป่ายหรือเบ๊เหน็นยี้ก็ไปซื้อหมู ไก่ เป็ด ขนมเทียน ขนมแข่ง และผลไม้มาเตรียมเซ่นไหว้กัน และจัดพิธีไหว้ ทั้งไหว้เจ้าที่ ไหว้บรรพบุรุษ และไหว้ผีไม่มีญาติ ดังตัวอย่าง

แล้ววันปีใหม่หรือตรุษจีนมาถึงในวันหนึ่ง เจ้าแม่โรงเลี้ยงส่งหยุดงานถึง ๕ วันเต็ม ผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือแม่บ้านเกือบทุกคนพากันเข้าอำเภอหาซื้อของมาเซ่นไหว้ด้วยใบหน้าบานชื่น วันนี้เรียกว่า “วันจ่าย” ฉันทกับป่ายหรือเบ๊เหน็นยี้ก็ไปกับเขาด้วย ซื้อหมู ไก่ เป็ด ขนมเทียน ขนมแข่ง และผลไม้มาไว้พร้อมสรรพ จัดแจงต้มไก่เป็ดไว้แต่ตอนเย็นเพื่อทำการไหว้ในวันรุ่งเช้า เสียงประทัดสนั่นหวั่นไหวขึ้นตรงจุดไหนตอนเช้า แสดงว่าจุดนั้นทำการไหว้เสร็จ แต่ที่บ้านเบ๊เตหรือบ้านฉันทพักอยู่เสร็จสายหน่อย เพราะต้องไหว้เจ้าที่ในบ้าน

แล้วยังออกไปตั้งโต๊ะไหว้ศพ้วยาตายในที่กลางแจ้งอีก ต่อจากนั้นก็ไหว้ศพไม่มี
ญาติอีก

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๑๐๑)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทให้ความสำคัญกับเทศกาลตรุษจีนมากดัง
เหตุการณ์ที่เล่าแก่โรงเลื่อยหยุดงาน ๕ วัน ซึ่งเป็นวันหยุดยาวนาน แสดงว่าคนไทยเชื้อสายจีนชนบท
ให้ความสำคัญกับเทศกาลตรุษจีน และยังรักษารูปแบบพิธีกรรมเช่น ไหว้ตามแบบเทศกาลตรุษจีนใน
ประเทศจีน มีการเช่นไหว้เจ้าที่ วิญญาณบรรพบุรุษ และผีไม่มีญาติ ของที่ไหว้ก็จัดตรงตามที่เคยจัด
ในประเทศจีน คือ มีหมู ไก่ เป็ด แสดงให้เห็นว่าเทศกาลตรุษจีนเป็นเทศกาลหรือประเพณีที่สำคัญ
ที่สุดของคนไทยเชื้อสายจีนชนบท เช่นเดียวกับคนจีนในที่อื่น ๆ

นวนิยายเรื่อง ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงก่อนจะถึงวันตรุษจีนกินหมันและพี่น้องก็
ช่วยกันทำสะอาดบ้าน ในวันจ่าย หื้อของไหว้มาเตรียมไว้ มีหมู เป็ด ไก่ วันไหว้จะทำพิธีไหว้พระ
ไหว้บรรพบุรุษ ดังตัวอย่าง

ก่อนจะถึงวันตรุษจีนก็ระดมช่วยกันทำสะอาดบ้านรวงทุกซอกมุม ทั้ง
หน้าบ้าน แม้กระทั่งกระถางรูปหรือหิ้งพระก็เช็ดถูให้สะอาดหมดจด แบ่งหน้าที่
กันไปหาซื้อของไหว้มาเตรียมไว้ด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส วันนี้เรียกกันว่า
วันจ่ายนั้นแหละคะ หมูเห็ดเป็ดไก่ไปซื้อมาไว้ให้ครบ จัดการต้มไว้ให้สุกเสร็จ
ภายในวันนี้ทุกอย่าง ถึงวันรุ่งเช้าต่อมาจึงเป็นวันไหว้ซึ่งถือกันว่าเป็นวันปีใหม่ของ
ชาวจีน... วันหนึ่งต่อมาก็เป็นวันเที่ยวคะ วันนี้เล่าแก่จะชนลูก ๆ จากร้าน
ทุกคนไปแต่เช้า เพื่อไหว้ญาติพี่น้องใกล้ชิดที่อยู่ในกรุงเทพฯ และธนบุรีหรือ
ตามชานเมือง กลับมาตอนบ่ายเด็ก ๆ ลูกเล่าแก่จะเอาของอั่งเปาอดกั้นเสียง
เซ็งแซ่ สาวอำภามเล่าแก่เห็นว่าเห็นเอาผลส้มไปไหว้ญาติแล้ว เขากลับมา
ทำไม แกอธิบายว่าส้มนี้มีไซ้ส้มของเราหรอกแต่เป็นส้มของคนที่เราไปไหว้ให้
และเปลี่ยนกันมานั้นแหละ ถือกันว่าต่างคนต่างแลกเปลี่ยนความเป็นมงคลต่อ
กัน

(ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก. ๒๕๓๘ : ๖๒-๖๔)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทให้ความสำคัญต่อเทศกาลตรุษจีน และทำ
ตามพิธีกรรมที่เป็นธรรมเนียมและประเพณีที่เคยทำที่ประเทศจีนทุกประการ คือ ทำความสะอาด
บ้าน หื้อของไหว้ ทำพิธีกรรมเช่นไหว้ แจกอั่งเปาให้เด็กๆ แสดงให้เห็นว่าเทศกาลตรุษจีนเป็น
เทศกาลหรือประเพณีที่สำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนชนบท

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า เทศกาลตรุษจีนถือว่าเป็นเทศกาลที่สำคัญที่สุดของคนไทย เชื้อสายจีนชนบท ทุกคนจะหยุดการทำงานเพื่อพักผ่อน ในเทศกาลตรุษจีน และทำตามพิธีกรรม นิยมและประเพณีที่เคยทำที่ประเทศจีนทุกประการ

๓.๓.๓ การดื่มชา

คนจีนที่อพยพเข้ามาอาศัยในประเทศไทยได้นำวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมหลายด้านเข้ามาในเมืองไทยด้วย รวมทั้งด้านอาหารการกินด้วย เป็นอาหารที่มีรสชาติแบบจีน เช่น โจ๊ก เกี้ยว เป็นต้น นอกจากอาหารหลักแล้ว เครื่องดื่มที่คนจีนอพยพนิยมกินกัน คือ ชา คนไทยเชื้อสายจีนนิยมดื่มชาเหมือนคนจีนอื่น ๆ ที่ดื่มชาในชีวิตประจำวัน โดยดื่มตลอดทั้งวัน และยังมีวัฒนธรรมการดื่มชาในพิธีแต่งงานด้วย

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงการจัดงานการหมั้นและงานแต่งงานของหมงกับ กิมหย่ง เมื่อถึงขั้นตอนการไหว้ญาติทั้งสองฝ่าย เจ้าบ่าวจะยกถาดน้ำชาให้พ่อของกิมหย่ง ผู้เป็นประธานใหญ่ดื่ม เมื่อดื่มน้ำชาหมด ก็ให้พรเจ้าบ่าวเจ้าสาวแล้ว จึงมอบ “กระดาศสี่แดง” ที่มีเงินอยู่ในนั้นให้เจ้าบ่าว ดังตัวอย่าง

วันหนึ่งในสองเดือนต่อมา การหมั้นและพิธีแต่งงานของนายหมงกับ กิมหย่ง ได้เปิดฉากขึ้นคือหมั้นตอนเช้าแล้วมาทำพิธีแต่งงานในตอนบ่ายสี่โมงตาม ฤกษ์ยามที่กำหนด ญาติผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าสาวก็มีเตี้ยฉั่น แป๊ะตงพ่อของยูพิงและ ป่าเสียงที่นั่งปลาทุยขายนั่นเอง ส่วนญาติเจ้าบ่าวนั้นมีแม่สื่อและคนจีนสี่ห้าคนที่ ขายของอยู่ในตลาด...

ต่อจากนั้นจึงมีการไหว้ญาติทั้งสองฝ่ายโดยเจ้าบ่าวยกถาดน้ำชาไป วางตรงหน้าเตี้ยฉั่นผู้เป็นประธานใหญ่ รินน้ำชาใส่ถ้วยสองใบจึงยกถาดให้เตี้ย อีกครั้งหนึ่ง เตี้ยฉั่นดื่มน้ำชาจนหมดทั้งสองจอก แล้วจึงให้พรสอนสั่งเจ้าบ่าว ครู่หนึ่งจึงมอบ “กระดาศสี่แดง” พับหนึ่งซึ่งมีเงินอยู่ในนั้นให้เจ้าบ่าว

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๑๖๑)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมดื่มชา ในงานสำคัญ คือ งานหมั้น และงานแต่งงาน คนไทยเชื้อสายจีนชนบทจะมีน้ำชามารับแขก แสดงให้เห็นถึงคนไทยเชื้อสายจีนชนบทได้สืบทอด และดำรงวัฒนธรรมการดื่มชาไว้ได้เป็นอย่างดี

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทได้สืบทอด และดำรงวัฒนธรรม การกินน้ำชาไว้ได้เป็นอย่างดี พวกเขานิยมดื่มชาในชีวิตประจำวันโดยดื่มตลอดทั้งวัน นิยมดื่มชาเหมือนคนจีนอื่น ๆ และยังมีวัฒนธรรมการดื่มชาในพิธีสำคัญด้วย

๓.๔ นิสัย

นิสัยคือความประพฤติที่ปฏิบัติจนเคยชิน วรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนชนบทของกิมหลั่นได้นำเสนอภาพสะท้อนด้านนิสัยของคนไทยเชื้อสายจีนชนบท ๕ ด้าน คือ ขยันขันแข็ง ประหยัด กตัญญูกตเวทิต์ ซื่อสัตย์สุจริต และอดทน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๔.๑ ขยัน

คนจีนส่วนมากมีนิสัยขยัน ความขยันเป็นนิสัยหลักของคนจีนแน่นอนอยู่แล้ว คนจีนจากแผ่นดินใหญ่ เมื่ออพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยยังคงรักษานิสัยขยันจากบรรพบุรุษ ลูกหลานของคนจีนที่ได้อพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยก็สืบทอดนิสัยขยัน แม้ว่าส่วนใหญ่จะมีชีวิตยากจนและลำบาก แต่พวกเขาไม่ได้ยอมแพ้ พวกเขาทำมาหากินด้วยความขยัน ทำให้ชีวิตดีขึ้น และสามารถตั้งตัว และมีฐานะร่ำรวยขึ้น

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงแม่ของกิมหลั่นที่ขยันทำงานและทำงานหนักพอ ๆ กับเตี้ยและโกกู่ยจนไม่มีเวลาคิดถึงเกาะไหหลำบ้านเกิดอีกแล้ว การงานหนักทำให้ผิวขาวกลายเป็นสีคล้ำแดงไปหมด ผมที่ดำสลวยกลายเป็นสีน้ำตาลไหม้เพราะต้องทำงานในไร่ทุกวัน ดังตัวอย่าง

แม่ทำงานหนักพอ ๆ กับเตี้ยและโกกู่ยจนไม่มีเวลาคิดถึงเกาะไหหลำอีกแล้ว หกเดือนที่แม่สู้งานในไร่ทำให้ผิวนวลขาวกลายเป็นสีคล้ำแดงไปหมด ผมที่ดำสลวยกลายเป็นสีน้ำตาลไหม้

(เจ๊กบ้านนอก, ๒๕๔๑ : ๑๕)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า ผู้หญิงคนไทยเชื้อสายจีนชนบทขยันมาก ทำงานหนักในไร่ได้พอ ๆ กับผู้ชาย ขยันทำงานจนไม่มีเวลาคิดถึงบ้านเกิดของตนเอง ขยันทำงานจนไม่สนใจความสวยงามของร่างกายอีกต่อไป แสดงให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีนิสัยขยันมาก

นวนิยาย เรื่อง ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงคนจีนเป็นคนที่ขยันมาก โดยเฉพาะผู้หญิงแม่จะมีอายุมากแล้วก็ยังขยันทำงาน ทำทั้งงานขายของกินที่ต้องพายเรือ และร้องเรียกลูกค้าโดยที่ยังพูดไทยไม่ชัด ดังตัวอย่าง

คูเรือจำลองแล้วแกยงชวนฉันลงนั่งเรือยนต์ล่องไปทางสะพานพระพุทธรูปยอดฟ้าแล้วขึ้นที่ตลาดท่าเตียนคะ เวลาเห็นอาแป๊ะกับอาซิมช่วยกันแจวเรือบรรทุกของไปขาย โกส่ายก็พูดขึ้นว่า “เอ็งคูซิ... คนจีนขยันขนาดไหน ขนาดอายุมากแล้วก็ยังสู้งานไม่หยุด คนจีนบางคนมาจากแผ่นดินใหญ่พูดไทยได้ไม่กี่ประโยคก็ลงเรือพายเร่ขายชาลาเป่าหรือขนมหม่น โถงจนตั้งตัวได้ ถ้าแก่บางคนในตลาดท่าเตียนหรือปากคลองตลาดก็เคยทำแบบนี้มาแล้ว ที่เคยเคยเล่า

ให้ฟังว่าที่ไหนมีสายน้ำที่นั่นมีคนจีน เอ็งจำได้หรือเปล่า ชื่อเรือพายสักลำชวน
ลูกเจ๊กิมลั้งมาขายของดีใหม่ อากาศบริสุทธิ์คืออายุคงยืนยาวกว่าอยู่บนบก”

(ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก. ๒๕๓๘ : ๗๗-๗๘)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทไม่ว่าจะอายุเท่าใดก็ขยันสู้งานค้าขาย
แม้ว่าบางคนมีอายุมากแล้วก็ยังทำงานไม่หยุด ไม่ชอบอยู่นิ่ง ๆ ในบ้าน ยังอยากออกจากบ้านไป
ทำงานเพื่อจะได้รับความใช้จ่ายในชีวิตบ้าง พวกเขาเริ่มต้นทำงานตั้งแต่ยังพูดไทยยังไม่เก่ง พวกเขา
ไม่ต้องการพึ่งพาอาศัยคนอื่น พวกเขาขยันในการค้าขายจนตั้งตัวได้

สารคดี เรื่อง สะใภ้จีน กล่าวถึงพ่อแม่ของหมวยเช่าที่ทำกินอยู่ใกล้สถานีรถไฟ “วัดไทร”
เพราะว่าพ่อแม่ของหมวยเป็นคนที่ยขยัน ดังนั้นหนึ่งปีต่อมา ครอบครัวพวกเขาจึงได้ย้ายจากเพิงพัก
แบบชั่วคราวไปอยู่การต่อมแทน ดังตัวอย่าง

“คะ ที่เตี้ยและแม่ฉันเช่าที่เขาทำกินอยู่นั้น อยู่ใกล้สถานีรถไฟ
“วัดไทร” ยังไม่ถึงวัดสิงห์หรอก เตี้ยของฉันรูปร่างแบนใหญ่เหมาะกับการ
กรรมกรทุกอย่าง เป็นคนขยันขันแข็งทั้งใจเหนียวที่สุด ส่วนแม่ก็ขยันพอกัน
ตอนแรกอยู่ในเพิงแบบหมาแหงน หนึ่งปีต่อมาจึงมีเรือนแบบการต่อม...”

(สะใภ้จีน. ๒๕๔๔ : ๑๕)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า แม้ว่าครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีชีวิตยากจนและ
ยากลำบาก แต่ทั้งพ่อและแม่ก็ขยันขันแข็งช่วยกันทำมาหากิน ดำรงชีวิตอย่างประหยัด ทำให้
ครอบครัวมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ภายใน ๑ ปีมีบ้านอยู่อาศัยที่ถาวร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความขยัน ทำให้
คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีชีวิตดีขึ้นได้

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีนิสัยขยัน ทั้งผู้ชายหรือผู้หญิง
หนุ่มสาวหรือคนแก่ พวกเขาขยันมากและทำมาหากินโดยไม่เลือกว่าจะเป็นงานอะไร เช่น ทำไร
ค้าขาย เป็นต้น ความขยันทำให้พวกเขาสามารถปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นได้

๓.๔.๒ ประหยัด

คนไทยเชื้อสายจีนชนบทที่ได้อพยพเข้ามาและอาศัยอยู่ในชนบทของประเทศไทย
คนเหล่านั้นส่วนมากมีชีวิตยากจนและยากลำบาก พวกเขาจึงขยันทำกิจการงานทุกชนิด ไม่เลือกงาน
ไม่เกียจงาน อีกทั้งพวกเขามีนิสัยประหยัด ทำให้เพิ่มรายได้ และสามารถเก็บเงินสร้างฐานะและ
ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นได้

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงนิสัยประหยัดของพ่อของกิมหลัน ซึ่งเขามีความคิดว่า
สู้เย็นเป็นสิ่งไม่จำเป็น ดังตัวอย่าง

ห้องเช่าแห่งนี้อยู่ใกล้กับคลองน้ำไม่ไกลจากอู่ซ่อมรถที่ทำงานของพี่ชายฉันนัก เป็นห้องชั้นเดียวโล่งโล่ง มีห้องน้ำอยู่ในห้องทางซ้ายมือ ถ้ามองไม่ถนัดก็จะเห็นเป็น ๒ ห้อง เพราะมีฝ้าม่านกันจากห้องน้ำไปถึงฝาผนังห้องทางขวา นอกจากนั้นยังมีคู่กับข้าวและตู้เย็นตั้งชิดติดกับห้องน้ำอีก เรื่องตู้เย็นหลังนี้เดี๋ยวลองว่าโกสายว่าไม่น่าซื้อเลยเพราะยังไม่จำเป็น เราไม่ใช่คนมีเงินเหลือใช้ต้องซื้อมาประดับบ้านช่อง

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๑๑๔)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า หัวหน้าครอบครัวที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีนิสัยประหยัดมากเพราะมีเงินไม่มาก และต้องการเก็บเงินให้ได้มาก จึงเลือกใช้เฉพาะสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น เมื่อถูกหลานซื้อของที่จำเป็น เขาก็จะสอนลูกหลานว่าควรประหยัดเหมือนพ่อแม่ คนไทยเชื้อสายจีนชนบทจึงมีนิสัยเป็นประหยัด และต้องการถ่ายทอดนิสัยประหยัดให้แก่ลูกหลานด้วย

นวนิยาย เรื่อง ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงกิมหล่นที่ขอพรจากเจ้าแม่ทับทิมและเจ้าพ่อเขียนชื่อ อาแป๊ะคนเฝ้าศาลสอนเธอว่า ต้องอดทนเหมือนพ่อเธอ และต้องประหยัด จึงจะมีชีวิตสุขสบายเมื่อยามแก่ ดังตัวอย่าง

ฉันขอพรວນไหว้เจ้าแม่ทับทิมแล้วไปที่ศาลเจ้าพ่อเขียนชื่อ อาแป๊ะคนเฝ้าศาลสอนฉันอีกว่า “ลื้อต้องอดทนเหมือนเตี้ยแล้วต้องประหยัดจะสุขสบายเมื่อแก่เฒ่า นิสัยจิตใจน้อยชอบคบตีกับเพื่อนจึ่งทิ้งให้หมด อ้วคิดว่าลูกของโกเส่งทุกคนจะเจริญในวันหน้าแน่”

(ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก. ๒๕๓๘ : ๑๖-๑๗)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทรุ่นเก่าได้ดำรงชีวิตอย่างประหยัดไม่เพียงแต่นั้น และพวกเขาคิดว่าการประหยัดเป็นคุณธรรมที่ดี ที่ควรสืบทอดต่อให้ลูกหลาน พวกเขาจึงสั่งสอนให้ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนมีคุณธรรมด้านการประหยัดด้วย เพื่อชีวิตตอนแก่ชราจะได้สบาย

สารคดี เรื่อง สะใภ้จีน กล่าวถึงลินจงที่อยากไปทำงานงานในกรุงเทพฯ พ่อของเธอสอนให้อดทนสู้งานและให้ซื้อสตั๊ดต่อนายจ้าง ส่วนแม่ได้สอนให้เธอรู้จักประหยัด ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย ดังตัวอย่าง

แล้วเช้าวันหนึ่งต่อมา ผู้เป็นพ่อมุ่งแต่กางเกงขาสั้นผ้าขาวม้าคาดเอว นั่งอยู่ที่แคร่ไม้ไผ่ราวกับเอาปราสาทนครทรมจำลองมาตั้งไว้พูดกับลินจงว่า “เมื่อลูกอยากไปสู้งานในเมืองกรุงแล้ว ก็ต้องทำใจสู้เหมือนอยู่บ้านรานะลูกนะ จงจำไว้เสมอว่า เราเป็นคนบ้านนอกยากจน อย่าใฝ่ฝันเป็นเจ้าแม่เหมือนเขาอื่น

ถ้าเราคทนสู้จริง ๆ ก็จะไม่ลำบากเมื่อภายหลัง ต้องซื้อสตัคต่อนายจ้าง เหมือนกับพ่อแม่ของลูกนี้ ไม่จำเป็นต้องใช้เงินประจบนายจ้าง เองงานประจบ นายจ้างดีกว่านะลูกนะ”

ฝ่ายแม่ก็สอนสั่งว่า “อย่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยตามคนกรุงเทพฯ นะลูกนะ พุดจากับนายจ้างดี ๆ ต้องคุณนายจ้างว่าเป็นคนแบบไหน”

(สะใภ้จีน. ๒๕๔๔ : ๑๐๐)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทประหยัดมาก โดยเฉพาะพ่อแม่ เมื่อลูกจะไปทำงานในกรุงเทพฯ ก็จะสั่งสอนลูกทั้งเรื่องการใช้จ่าย และการประหยัด แสดงให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีนิสัยประหยัด

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทใช้การประหยัดเป็นหนทางเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว การประหยัดจะช่วยเก็บเงินสร้างฐานะได้ และปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นได้ จึงใช้ชีวิตอย่างประหยัด

๓.๔.๓ กตัญญูกตเวที

ความกตัญญูกตเวทีเป็นคุณธรรมอันดีงามของชาวจีนนับจากโบราณเป็นต้นมา คนไทยเชื้อสายจีนชนบทได้สืบทอดคุณธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีจากบรรพบุรุษที่อพยพจากประเทศจีนมาเป็นอย่างดี คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีความกตัญญูกตเวทีต่อปู่ย่าตายายพ่อแม่ และแสดงความกตัญญูเพื่อตอบแทนบุญคุณของผู้ใหญ่ในครอบครัว

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงพ่อของกิมหลั่นที่เจ็บป่วยอยู่ และร่างกายยังไม่แข็งแรง ยังต้องกินยารักษาอาการ กิมหลั่นจึงไม่ต้องการแต่งงาน ต้องการดูแลพ่อจนพ่อหายเจ็บป่วย และร่างกายแข็งแรง เพราะกิมหลั่นคิดว่าพ่อน่าสงสารและมีพระคุณยิ่งใหญ่ต่อเธอ เธอต้องการแสดงความกตัญญูต่อพ่อ ด้วยการดูแลพ่อในขณะที่พ่อเจ็บป่วย ดังตัวอย่าง

คืนนี้คิด ไปคิดมากก็จะลงที่ตัวเตี้ย เพราะฉันคิดอยู่เสมอว่าตอนนี้ถึงเตี้ย จะแข็งแรงทำงานจักสานได้ ก็ยังกินยาให้หายท้องอืดหายใจคล่องอยู่ ยาที่ว่าคือ ยาโซดาเป็นผง ฉันอยากให้เตี้ยแข็งแรง ให้เตี้ยไม่ต้องกินยาและอยู่ไปกับลูกนาน ๆ จนอายุ ๑๐๐ ปี ฉันบอกกับตัวเองในคืนนี้ว่า คนที่น่าสงสารและมีพระคุณยิ่งใหญ่ต่อฉันเวลานี้คือเตี้ยคนเดียวเท่านั้น ฉันบอกกับตัวเองว่าถ้าเตี้ยเลิกกินยาและแข็งแรงไม่มีอาการ ไอเวลาอากาศเย็นจัดละก็ จะไปบอกแม่สื่อสักวันหนึ่ง ว่าฉันพร้อมแล้วที่จะจากเตี้ยไปอยู่กับผัวเหมือนกิมหย่ง

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๑๗๑)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีความกตัญญูทวดที่ต่อพ่อแม่มาก เมื่อยามที่พ่อแม่เจ็บป่วยอยู่ ลูกหลานคอยดูแลและรับใช้อยู่ข้าง ๆ พ่อแม่ อุทิศตนเพื่อรับใช้พ่อแม่ เพื่อตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ ไม่ยอมแต่งงานมีครอบครัวของตนเองจนกว่าพ่อแม่หายป่วย โดยเฉพาะลูกผู้หญิงจะแสดงออกว่ามีความกตัญญูอย่างชัดเจนมาก

นวนิยาย เรื่อง ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงแม่ของภูที่เจ็บไข้ได้ป่วย ต้องเข้าโรงพยาบาล ผ่าตัดลิ้นปี่หัวใจรั่ว ถ้าไม่ผ่าตัดจะตายภายใน ๖ เดือน ค่าผ่าตัดต้องใช้เงินประมาณ ๑ หมื่นบาท แต่เงินของแม่ภูมีอยู่ไม่พอจ่ายค่าผ่าตัด แม่เอาที่ไรไปจำนำก็ไม่มีใครรับ และแม่บอกให้ภูหาเงินไปสมทบค่าใช้จ่าย ภูไปปรึกษากับนายจ้างเธอ นายจ้างเธอจะให้เบิกเงินเดือนล่วงหน้าไปก่อน ๓ เดือน แต่ก็ยังไม่พอจ่ายค่าผ่าตัด สุดท้ายภูคิดว่าจะไปขายตัวให้หัวหน้าช่องหลายวัน จะได้เอาเงินไปช่วยชีวิตแม่ ดังตัวอย่าง

วันหนึ่งต่อมา ส.ภูเล่าให้ฉันกับพี่เล็กฟังทั้งน้ำตาตลอดบ้านว่า เมื่อวานนี้ พี่ชายมาส่งข่าวว่าแม่ต้องเข้าโรงพยาบาลผ่าตัดลิ้นปี่หัวใจรั่ว หากไม่ผ่าตัดจะตายภายใน ๖ เดือน และต้องใช้เงินประมาณ ๑ หมื่นบาท แต่ตอนนี้แม่มีอยู่ประมาณ ๓ พันบาทเท่านั้น จะเอาที่ไรไปจำนำใครเขาก็ไม่รับ จะขายก็เป็นที่ดินป่าสงวนจึงมาบอกให้เธอหาเงินไปสมทบค่าใช้จ่าย เธอได้ปรึกษากับนายจ้างเธอแล้ว นายจ้างจะให้เบิกเงินเดือนล่วงหน้าไปก่อน ๓ เดือน ก็ยังไม่พออยู่ดี มีทางเดียวที่เพิ่งคิดออกตอนเช้าวันนี้ว่าจะไปขายตัวให้หัวหน้าช่องสัก ๒๐ วัน ๒๐ คืน เอาเงินไปช่วยชีวิตแม่

(ลูกสาวเจ๊กบ้านนอก, ๒๕๓๘ : ๑๒๑-๑๒๒)

จากตัวอย่างจะได้เห็นว่า ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีกตัญญูทวดที่ต่อพ่อแม่มาก เมื่อยามที่แม่เจ็บป่วย ต้องการเงินรักษาอาการป่วย ลูกผู้หญิงยินยอมอุทิศตนเพื่อแม่ และยินดีทำทุกอย่างเพื่อแม่ แม้แต่ต้องขายตัวเองก็ยอม

สารคดี เรื่อง สะใภ้จีน กล่าวถึงลินจงที่ทำงานหาเช้ากินค่ำ ต้องทำงานหนักหลายอย่างเพื่อมีเงินใช้จ่ายในชีวิต แม้ว่าจะมีเงินเดือนไม่มาก แต่ก็ฝากเงินไปกับพี่สาวเพื่อส่งต่อให้พ่อทุกเดือน เมื่อเห็นอาหารที่พ่อชอบกินก็อยากซื้อส่งไปให้พ่อกิน ดังตัวอย่าง

แล้วลินจงก็สู้กับงานในบ้านทุกอย่างโดยไม่บ่นว่าเหนื่อย งานไหนไม่เคยทำก็ถามคนในบ้าน เสื้อผ้าของคนในร้านทุกตัวลินจงดูแลหมด... กลับมาหุงข้าวต้มทอดปลาผัดหมูใส่ผักที่เตรียมไว้แล้วเข้าห้องซักผ้าแทบกองท่วมหัวที่รอกคอยอยู่ เพียง ๖ เดือนได้เลื่อนขั้นเงินเดือนเป็น ๒๕๐ บาท ครบ ๒ ปีได้เลื่อนเป็น ๓๐๐ บาท... บางเดือนพี่สาวที่ทำงานเป็นลูกจ้างเขาอยู่แถวพาหุรัดมา

ถามว่า จะฝากเงิน ไปให้พ่อข้างใหม่ เธอก็บอกว่าหนูขอส่งไปกับของพี่สักสอง ร้อยนะ พี่นะ ไปเห็นเนื้อสันวัวและเนื้อหมูในตลาดแล้วอยากส่งไปให้พ่อทำ ลาบชกเล็กเสียดจริง เพราะพ่อชอบกินลาบก้อยข้าวเหนียวกับคนลาวบ่อยๆ พี่สาวก็ค้ำว่าไปรษณีย์ไม่รับส่งลาบก้อยหรือปลาร้าปากแตกหรือกิบ้าเอ๊ย แล้ว ลินจงก็หัวเราะเบาๆ

(สะใภ้จีน. ๒๕๔๔ : ๑๐๒)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนชนบทกตัญญูคุณทวดที่ต่อพ่อแม่มาก เมื่อ ทำงานได้เงิน จะส่งเงินให้พ่อแม่บ้าง เพื่อให้พ่อแม่เป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว เป็นการแสดงความกตัญญูเพื่อตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ แม้จะเหนื่อยเพียงใดก็ตาม

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีความกตัญญูคุณทวดที่ต่อ ผู้ใหญ่ในครอบครัว และปฏิบัติตนเพื่อตอบแทนบุญคุณ เช่น ส่งเงินไปให้พ่อแม่ใช้จ่าย ดูแลยาม พ่อแม่เจ็บป่วย ช่วยทำงานบ้าน ฯลฯ โดยเฉพาะลูกผู้หญิงจะแสดงออกว่ามีความกตัญญูมากกว่า ลูกผู้ชาย แม้ว่าจะแตกต่างกับการขายตัวก็ตาม

๓.๔.๔ ชื่อสัตย์สุจริต

คนไทยเชื้อสายจีนชนบทดำรงชีวิตอย่างชื่อสัตย์สุจริต เพราะว่าพวกเขายึดถือว่า ความชื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งสำคัญมากในการดำรงชีวิตในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านประกอบอาชีพ การปฏิบัติตัว การจัดการเรื่องราวต่าง ๆ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความชื่อสัตย์สุจริตสร้าง คุณค่าให้ตนเองได้ ทำให้ผู้อื่นไว้วางใจ จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนชนบท ประสบความสำเร็จ

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงเจ๊กลี่เป็นคนที่ได้รับชื่อของเก่า เขามีนิสัยชื่อสัตย์สุจริต ไม่ชอบเอาเปรียบจากคนอื่น ไม่ลักไม่โกงของใคร เมื่อมีคนเอาของเก่ามาขาย ถ้าเขาเห็นว่ายังใช้ได้ อยู่ ก็บอกอย่าเพิ่งขายให้เก็บไว้ก่อน เมื่อเขาซื้อของเก่าหรือเศษเหล็กจากเด็ก เด็กขอเงินเพิ่มเขาก็ให้ เพิ่มอีก พ่อของกิมหลั่นพูดชมและยกย่องความชื่อสัตย์ของเจ๊กลี่ และมักยกเอาเจ๊กลี่เป็นตัวอย่างไว้ สอนลูกเรื่องความชื่อสัตย์สุจริต ดังตัวอย่าง

เจ๊กลี่คิดว่า ฉันรู้จักเกิดตั้งแต่ฉันเริ่มเรียนหนังสือ แกเป็นคนชื่อแล้ว ยังทำทางค่อค้ำอีก เวลามีคนเอาของเก่าขายให้แก แกเห็นว่ายังใช้ได้อยู่ แกก็ บอกว่าเก็บไว้ก่อน บางทีแกจ่ายเงินค่าของเก่าเขาไม่มีเงินทอน ก็บอกว่าค่อค้ำ หักกันในวันหน้า ซึ่งส่วนมากคนมาขายมักแกล้งลิม เวลาแกซื้อของเก่าหรือเศษ เหล็กจากเด็ก เด็กขอเงินเพิ่มแกก็ให้เพิ่มอีก คนเฒ่าคนแก่กระทั่งเด็ก ๆ เรียกแก

ว่า “เจ๊กลี่” เหมือนกันหมด ...เตี้ยของฉันก็ชอบยกชื่อเจ๊กลี่เป็นตัวอย่างเวลา สอนลูกหลานว่า “ต้องเอาอย่างเจ๊กลี่ให้ได้ เจ๊กคนนี้เป็นคนชื่อ ไม่ลักไม่โกงของ ใครเลย ความซื่อสัตย์เป็นของดี ใครยักถือจะรุ่งเรืองในวันหน้า” เจ๊ของฉันถึง ว่าถ้าเอาแบบเจ๊กลี่ก็คงจน ไปตาย เตี้ยพูดว่าตายเพราะความซื่อสัตย์ก็ให้มันตาย ไปเลย

(เจ๊กบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๑๘๖-๑๘๘)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตว่าเป็นสิ่งสำคัญ มาก หัวหน้าครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนชนบทสั่งสอนลูกหลานโดยยกตัวอย่างเรื่องราวของ คนไทยเชื้อสายจีนชนบทที่แม้จะยากจน ทำงานได้เงินไม่มาก แต่ก็มีความซื่อสัตย์สุจริตมาก และจาก คำพูดของหัวหน้าครอบครัวที่ว่า “ตายเพราะความซื่อสัตย์ก็ให้มันตายไปเลย” แสดงให้เห็นว่า ความซื่อสัตย์สำคัญกว่าชีวิต และมีคุณค่ามากสำหรับชีวิต แม้ต้องตายพิสูจน์ความซื่อสัตย์ก็คุ้มค่าต่อ การรักษาความซื่อสัตย์ไว้

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กปนลาว กล่าวถึงกิมหลั่น ได้เลี้ยงไก่ซีพี อยู่ ๓ ปี มีทั้งขาดทุนและได้กำไร บางครั้งเธอขาดทุนมาก เพื่อนแนะนำให้เธอเอาทรายผสมอาหารไก่แล้วแช่น้ำให้พอมาด ๆ แล้วให้ ไก่กินเมื่อครบกำหนดที่บริษัทซีพีมาจับไก่ จะทำให้ไก่อมีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้น เธอก็จะได้กำไรเพิ่มขึ้น กิมหลั่นก็อยากทำตามคำแนะนำของเพื่อน แต่พอนึกถึงคำพูดของพ่อเธอที่เคยสอนให้เธอหาเงินด้วย ความซื่อสัตย์ เธอจึงไม่ทำ ดังตัวอย่าง

ฉันเลี้ยงไก่ ซี พี อยู่ ๓ ปี ขาดทุนบ้าง กำไรบ้าง สรุปลแล้วขาดทุน มากกว่ากำไร บางครั้งฉันขาดทุนมาก เพื่อนที่เลี้ยงไก่อู่สงสารก็แนะนำฉันว่า เมื่อครบกำหนดที่บริษัท ซี พี มาจับไก่ ให้เอาทรายผสมอาหารไก่แล้วแช่น้ำ ให้พอมาด ๆ แล้วให้ไก่กิน ไก่จะกินอาหารที่ผสมทรายเข้าไปจะทำให้ไก่อ มีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นถึงตัวละ ๑ จีด ไก่อ ๔๐๐๐ ตัว เราจะได้กำไรเพิ่มขึ้นอีก ๕๐๐๐ จีด ซึ่งมันก็ได้กำไรมากโขอยู่ ฉันอยากทำตามคำแนะนำของเพื่อน อยู่เหมือนกัน แต่พอนึกถึงคำพูดของเตี้ยที่เคยสอนไว้ก่อนตายว่า ให้หาเงิน ด้วยความซื่อสัตย์ อย่าคดโกงเขา สักวันหนึ่งเราจะต้องรวยแน่ ฉันเลยทำไม่ลง

(เจ๊กปนลาว. ๒๕๕๒ : ๓๕-๓๖)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทซื่อสัตย์สุจริต และหากชีวิตต้องเผชิญกับ สถานการณ์ที่ต้องเลือกระหว่างการไม่ซื่อสัตย์แต่ได้เงินมากขึ้นกับความซื่อสัตย์แต่ได้เงินน้อย คนไทยเชื้อสายจีนชนบทได้ตัดสินใจเลือกทำตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ คือเลือกยึดถือความซื่อสัตย์

แม้จะได้เงินน้อย แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีนิสัยซื่อสัตย์สุจริตตามที่พ่อแม่ได้ปลูกฝังนิสัยนี้มาให้

สารคดีเรื่อง สะใภ้จีน กล่าวถึง ลินจงอยากไปทำงานในกรุงเทพฯ พ่อของเธอสั่งสอนเธอให้อดทนต่อการทำงาน และสอนให้ซื่อสัตย์ต่อนายจ้าง ดังตัวอย่าง

แล้วเช้าวันหนึ่งต่อมา ผู้เป็นพ่อมุ่งแต่กางเกงขาสั้นผ้าขาวม้าคาดเอว นั่งอยู่ที่แคร่ไม้ไผ่ราวกับเอาปราสาทนครมัจฉาลงมาตั้งไว้พูดกับลินจงว่า “เมื่อลูกอยากไปทำงานในเมืองกรุงแล้วก็ต้องทำใจ สู้เหมือนอยู่บ้านเรานะลูกนะ จงจำไว้เสมอว่า เราเป็นคนบ้านนอกยากจน อย่าฝืนเป็นเจ้าแกเหมือนเขาอื่น ถ้าเราอดทนสู้จริง ๆ ก็จะไม่ลำบากเมื่อภายหลัง ต้องซื่อสัตย์ต่อนายจ้าง เหมือนกับพ่อแม่ของลูกนี้ ไม่จำเป็นต้องใช้สินประจบนายจ้าง เองานประจบนายจ้างดีกว่านะลูกนะ”

(สะใภ้จีน. ๒๕๔๔ : ๑๐๐)

จากตัวอย่างจะ เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทสอนลูกหลานเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต แม้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนชนบทจะมีชีวิตยากจน แต่พวกเขายึดมั่นต่อความซื่อสัตย์สุจริต หัวหน้าครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนชนบท ได้สั่งสอนลูกอย่างเข้มงวดเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้อื่น เพราะความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ดีสำหรับมนุษย์

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทดำรงชีวิตอย่างซื่อสัตย์สุจริต และสอนลูกหลานเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต เพราะว่าพวกเขาถือถือว่าความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งสำคัญมากในการดำรงชีวิตในทุกด้าน เป็นคุณธรรมที่ดีสำหรับมนุษย์

๓.๔.๕ อดทน

ความอดทนเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้ได้รับความสำเร็จ คนไทยเชื้อสายจีนชนบทเมื่อจากบ้านเกิดเมืองนอนมาสู่ประเทศไทยในครั้งแรก ต้องเผชิญกับความยากลำบากมากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา การประกอบอาชีพ และการปรับตัว การกินอาหาร การอยู่อาศัย จนในที่สุด พวกเขาก็ประสบความสำเร็จเนื่องจากพวกเขาได้ดำรงชีวิตด้วยความอดทนต่ออุปสรรคต่าง ๆ

นวนิยาย เรื่อง เจ๊กบ้านนอก กล่าวถึงพ่อของกิมหลั่นจะต้องไปเป็นพ่อครัวอยู่โรงเลื่อยแห่งหนึ่งที่อำเภอรัฐประเทศ กิมหลั่นขอไปด้วย พ่อกิมหลั่นว่า ถ้าแน่ใจว่าจะมีความอดทนต่อคำคำหรือคำแฉวของลูกคนเหล่านั่นก็ไปได้เลย กิมหลั่นบอกพ่อว่าบัดนี้เป็นคนอดทน และทำใจได้แล้ว ดังตัวอย่าง

วันหนึ่ง เตี้ยของฉันกลับมาบ้านบอกว่า จะต้องไปเป็นพ่อครัวอยู่
โรงเลื่อยแห่งหนึ่งกับเพื่อนที่อำเภอรัฐประเทศแน่แล้ว เพราะรับปากกับเขาไว้
ว่าจะออกเดินทางไปกับเจ้าของโรงเลื่อยในสามวันข้างหน้า เหตุที่ไปเพราะ
คนครัวทางโน้นลาออก จึงต้องเอาพ่อครัวทางนี้ไปแทน เล่าอีกทีคือโรงเลื่อย
ที่เตี้ยทำทุกวันนี้แหละ ฉันขอไปกับเตี้ยเพื่อจะหนีความรمانในหัวอก
แต่เตี้ยบอกว่าให้กลับมาก่อนค่อยไปเพราะไม่รู้ว่าจะอยู่ได้หรือไม่

ฉันคอยเตี้ยอยู่ ๖ เดือน มันเหมือนกับ ๖ ปีไม่มีผิด เตี้ยกลับมาบอกว่า
ถ้าอยากจะไปจริงก็ให้เตรียมตัวไว้จะพาไปในสามวันข้างหน้า แต่ที่โรงเลื่อย
แห่งนี้มีแต่คนเถื่อนที่เป็นไทย ลาวและเขมร รวมกันแล้วเกือบ ๖๐ ครอบครัว
ส่วนคนจีนที่เป็นคนเถื่อนหรือยังไม่มีชื่อในบัญชีคนต่างคำก็อยู่อีกกลุ่มหนึ่ง
คนเหล่านี้เป็นคณงานของโรงเลื่อยอีกโรงหนึ่ง แต่เป็นของเจ้าแก่เดียวกัน ถ้า
แน่ใจว่าจะมีความอดทนต่อคำด่าหรือคำแซวของลูกคนเหล่านี้ก็ไปได้เลย
เรื่องอะไรฉันจะบอกเตี้ยว่าไม่มีความอดทน บอกละเตี้ยว่าบัดนี้ฉันเป็นคนทำใจ
ได้แล้ว จะไม่ทะเลาะกับคนไทยหรือลาวผู้เป็นเจ้าของแผ่นดิน โดยเด็ดขาด เตี้ย
ก็พูดว่าดีมากที่ลือเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมากกว่าแต่ก่อน

(เจ้าบ้านนอก. ๒๕๔๑ : ๘๖-๘๗)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีความอดทน จึงอดทนต่อคำด่าหรือ
คำแซวของคนไทยหรือลาวผู้เป็นเจ้าของแผ่นดินได้ แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมี
นิสัยอดทน จะไม่ทะเลาะกับคนอื่น เพื่อทำมาหากิน

นวนิยายเรื่อง ลูกสาวเจ้าบ้านนอก กล่าวถึงโกพักเป็นช่างบัดกรี อาชีพช่างบัดกรีเป็นอาชีพที่
ต่ำต้อยและร่ำรวยช้า และเขาต้องการเรียนรู้วิชาบัดกรี เขาต้องอดทนอยู่กับนายจ้างถึง ๖ ปี ในที่สุด
เขาตั้งตัวได้ มีร้านบัดกรีเป็นของตัวเอง ดังตัวอย่าง

แกล่าว่าวิชาชีพ “ช่างบัดกรี” นี้ไม่ค่อยมีคนยึดเอาเป็นอาชีพนัก เพราะ
นึกว่าเป็นอาชีพที่ต่ำต้อยและร่ำรวยช้า และว่าแกลจะได้วิชาบัดกรีมาใช้ต้องทน
อยู่กับนายจ้างถึง ๖ ปี แกลพูดตอนหนึ่งว่าเหตุที่เป็นคนมีความอดทนสูง ตั้งตัว
ได้มาจนทุกวันนี้เพราะยึดเอาพุทธภาษิต “อิตตาทิอิตตโนนาโถ” นั่นแหละ
ทุกวันนี้โกพักมีห้องแถวอีกห้องหนึ่งติดกันและมีลูกน้องถึง ๕ คน เนื่องจากว่า
มีลูกค้ามากหลายซึ่งมาจากตำบลอื่นทั้งในอำเภองานมาให้ทุกวัน ฉันศรัทธา

โกภกจนไปช่วยฝึกงานแกอยู่หลายวัน ถ้าน้องสาวแกไม่มาเยี่ยม โกภกฉันคง
ได้เปิดร้านรับทำบัตรกรีแน่ ๆ

(ลูกสาวเจ้าบ้านนอก. ๒๕๓๘ : ๑๐๑)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีความอดทนสูง จึงอดทนทำงาน และ
เรียนรู้วิชาบัตรกรี เมื่อทำได้แล้วจึงลาออกมาทำอาชีพนี้ได้ อดทนต่ออาชีพช่างบัตรกรีที่เป็นอาชีพ
ต่ำต้อยและร่ำรวยเข้าได้ แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีนิสัยอดทนเพื่อให้ประสบ
ความสำเร็จได้ในที่สุด

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทดำรงชีวิตด้วยความอดทนต่อ
อุปสรรคต่าง ๆ และคนไทยเชื้อสายจีนชนบทปลูกฝังนิสัยอดทนให้กับลูกหลาน เพราะ
ความอดทนเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต และเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

จากการวิเคราะห์ด้านนิสัยของคนไทยเชื้อสายจีนชนบท มีนิสัยที่ดีเป็นคุณสมบัติประจำตัว
คือ ขยันขันแข็ง ประหยัด กตัญญูกตเวที ซื่อสัตย์สุจริต และอดทน นิสัยที่ดีเหล่านี้ ลูกหลานคนไทย
เชื้อสายจีนชนบทได้รับการสั่งสอนและสืบทอดต่อไป

